

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostopna petina vrsta mali
oglasil po Din 1-50 in Din 2-
veliki oglasil nad 45 mm vi-
šine po Din 2 50, poslana itd.
po Din 4 —.Pri večjem naročilu popust.
Izbaje vsak dan izvzemši
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
po pošti mesečno Din 14
dostavljen na dom
mesečno 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu 40

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rasopisi se ne vračajo; neizplačana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne urne,
ljublanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev 7583, praške in dunaj 24.797.

Macdonald na vidiku.

(Od našega angleškega dopisnika.)

London, 12. decembra 1923.

Nenavadnost sedanje notranje krize v
Angliji obstaja v tem, da sedijo v zbornici
tri močne tranke, od katerih nobena ni
zmožna vzeti vladno v svoje roke.

Nam iz kontinenta se zdi zadosti čud-
no, kako da Anglež spričo tega, za naše
pči jako enostavnega problema ne more
priti do ravnotežja. Za naše kontinentalne
razmere se položaj hitro razvija, potem
raznih metod ki so se tekom zadnjih deset-
letij udomačile v naših parlamentih. Če
ena stranka ni dosti močna za vladno, se
zveže z drugo ali drugimi, dokler aritme-
tično ne pride do potrebne večine. Vloga
ministrstva obstoji v tem, da zna spretno
manevrirati med strankami, da virtuozno
plava med raznimi nasprotujočimi politi-
čnimi strujami, semtertja malo pointrigira
ter spričo neprestane nevarnosti, da utoni,
skrbno pazi, da ostane vedno na površju.
To je ena rešitev potom koaliciij. Druga je
leži in obstoji v tem, da vlada, ki ne more
dostiti večine, izjavi, da ta ali ona stranka
ni legalna in da dosledno potem pusti iz-
prazniti dotične klopi v parlamentu. V naj-
novejši dobi imamo še enostavnejše siste-
me, ki so silno priljubljeni. Vlada kratko-
malo povabi poslance, naj gredo začasno
domov, da ne bi ovirali ministrov pri iz-
vrševanju državnih poslov.

Anglež ima predolgo parlamentarno
godovino, da bi se mogel hitro preorijen-
trirati in zavzeti za nove formule. V čeli
svoji parlamentarni dobi je bil navajen sa-
mo na dve stranki, dal enkrat prvi svoje
zaupanje, drugič zopet drugi. Wigh in
Tory, liberalci in konzervativci, so v re-
dovito sledečih perijodah predajali drug dru-
gemu oblast, drug drugega posajali v mi-
nistrske stole. Kadar je ena vodila vladno
Nj. Veličanstva, je druga igrala vlogo
opozicije Nj. Veličanstva; kadar je mini-
strovala druga, je šla prva v opozicional-
ne klopi.

Angleško notranje politično življenje
je bilo primeroma mirno (razun 1839—52
in 1878-80, ko so delavski krogi napadali);
vlade so navadno dočakale visoko starost
in le, kadar je angleški državljani čutili, da
ga nekaj ovira v njegovem komfortu ali v
njegovi trgovini, se je pobrigal za svoje
zastopnike v Westminsteru in, če je bilo
potreba, odredil, da stranki zopet enkrat
zamenjata svoj vlogi.

Danes pa nenadoma vidi, da sedijo v
zbornici mesto dveh trije možje, skoroda
enako močni, od katerih je pa vsak pre-
slab za samostojno vladanje. Pred seboj
vidi pošastno prikazen slabih, bolnih, ble-
dih, sušičastih vlad, ki ne bodo zmožne za-
dosti protežirati britskih interesov širom
sveta. Čutili, da se je nenapovedano pri-
pizlil tudi na njegovo očišče nezdrav kon-
tinentalni politični duh, z večnimi vladnimi
ležavami, ki se vlečejo tedne in mesece,
z vsemi intrigami in političnim baranta-
njem, ki je s tem v zvezi, in strah ga je.

Skozi javno mnenje gre globoko zli-
čevanje po onih časih, ko teh političnih
boleznih ni bilo in ko se je Anglež od vo-
lilnih skrinjic lahko mirno za dolgo dobo
let vrnil nazaj v svoje prodajalne. Oglaš-
a se nestrpljiva želja po stalnih razmerah in
to čustvo je dobilo silno značilen izraz o
čicu »carry on«, ki gre preko vsega časo-
pisja. »Naj že vlada ta ali oni, to je navse-
gadnje vseeno, samo da se najde kdo, ki
bo carry on (peljal naprej) državni voz,«
mi je zatrjeval tukajšnji trgovec.

Carry on! Da bomo šli lahko za svo-
jimi opravki. Javno mnenje se huduje nad
parlamentom, ki ne more sestaviti vlade
in seveda pozabiti, da je ravno ljudstvo
ustvarilo ta položaj. A na to ne misli.
Ljudstvo je storilo svojo dolžnost na voli-
šču, povedalo je svoje mnenje, sedaj naj
pa parlament gleda, da stori svojo in da
postavi vladno, ki bo »carry on« britske
interese.

Za enkrat je samo en izid mogoč:
Nekdo se mora najti, naj si že bo konser-

vativce ali liberalce ali Labour, ki bo pe-
ljal naprej britanski državni voz, dokler se
potom novih volitev ne ustvari položaj, ki
bo usposobil to ali ono stranko, da vlada
s svojimi lastnimi močmi. Sestavilo se bo
torej neko »bolno ministrstvo«, ki bo v naj-
krajšem času poklicalo narod na novo pred
volivne žare.

Iz tega bi sledilo, da Anglež za koali-
cije nima smisla. Njemu se naravnost stu-
di, ako mu sugeriraš to misel. In v resnici,
nobena izmed treh strank ne misli resno
na koalicijsko rešitev zamotanega položaja.
Koalicija med konservativci in liberalci je
zgodovinski anahronizem (z izjemo v voj-
ski) in Labour ne bo šel v nobeno mini-
strstvo, dokler ne bo razpolagal sam z ve-
čino glasov v zbornici. »Bolno ministrstvo«
potemtakem ne more biti sestavljeno dru-
gače kakor na podlagi sledečega recepta:
Ena izmed treh strank bo sprejela kralje-
vo ponudbo, instalirala vladno iz svojih last-
nih mož, nato se pa hitro podala k eni
izmed ostalih strank in si izprosila dobro-
hotno pomoč. Tretja ostala stranka bo pa
potem prevzela vlogo »Nj. Veličanstva
opozicije«.

Kombinacije so seveda številne. Iz
vseh dosedanjih ugibanj se pa čuti, da vsa-
ka stranka misli le na to, da bo v trenutku,
ki bo ugoden zanj, narod poklican na vo-
lišče. Drugič se pa ne more prikriti, da je
želja mnogih konzervativnih elementov, ko-

likor mogoče dolgo zabraniti labour-mini-
strstvo.

V kolikor se trenutno more uganiti raz-
voj, bo Anglija imela Labour-vlado (z do-
brohotno pomočjo liberalne stranke) ali že
ta teden, ali pa v januarju, ko se novi pa-
lament sestane. Labour je voditelj opozi-
cije in angleške politične tradicije zahte-
vajo, da kralj ponudi sestavo vlade vodite-
lju opozicije, ki je ministrstvo strmoglavila.
Labour bi rajši videl, da prevzame posle
sedaj, kajti kakor se sliši, bi R. Mac Do-
nald parlament akical šele v marcu, pred-
ložil vrsto socialno-podpornih zakonskih
predlogov, si prikupil občinstvo, potem raz-
pustil parlament in šel kot vladna in pri-
ljubljena stranka pred volivce. V drugem
slučaju bi imel Labour slabše volivne šan-
se, ker bi v kratki dobi do januarja ne mo-
gel izvršiti ničesar, kar bi mu moglo kupiti
ljudske simpatije. Vobče pa vlada velik
misterij okoli nervoznih sestankov vseh
treh strank, ki se vršijo noč in dan.

V slučaju Labour-vlade, četudi kratke,
se bo vnanjopolitično razmerje do Francije
zrasnilo, ker ta stranka svojih mnenj ni
nikdar prikrivala. Naj krene v tem oziru
v katerokoli smer, L. P. bo zidala naprej
v interesu Velike Britanije ravno tako lo-
jalno, kot so druge stranke. Njen sociali-
stičen značaj nas ne sme nikakor uvesti v
zmoto, da bi kopirala od kontinentalnega
socializma destruktivne metode.

Gibanje med radikalni proti Pašiću.

SKRB V RADIKALNEM KLUBU. — GOVORICA O RAZPUSTU PARLAMENTA.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) V narod. skup-
ščini se dobro občuti, da je položaj samo-
radikalnega režima zelo labilen. V radi-
kalnih krogih se opaža popolna desorien-
tacija in oni na vse strani sondirajo teren
ter skušajo priti v stik z opozicionalnimi
krogi. Pokret proti Pašiću postaja vse
ostrejši in dobiva konkretne oblike. Vedno
nove afere se širijo o njem, še bolj pa o
njegovem sinu. Proti Pašiću se vrši ostra
agitacija in v tej agitaciji se najbolj isko-
rišča dejstvo, da je Pašić izgubil svoj kre-
dit in vpliv pri najvišjih krogih, ki to gi-
banje gotovo podpirajo. Težava je samo to,
ker ne vidijo izhoda iz tega položaja, ker
ni politika, ki bi rad nastopil Pašićovo ded-
ščino. Brezpogojno pa je pričakovati še no-
vih sprememb v vladi. Radikalni poslanci
že izjavljajo, da bosta dr. Janković v krat-
kem sledila še dva ministra in sicer vojni
minister Pešić radi zelo skrivnostne
afere o nabavi pušk v Parizu in trgovinski
minister dr. Vojić, ker je sodeloval z
Jankovićem pri zakonu o broderskem sin-
dikatu in pa radi nekaterih drugih zadev,
v katere je baje zapleten skupno s Pašiće-
vim sinom Radetom. Tem demisijam bi po
zatrjevanju radikalov sledila temeljita
sprememba režima. Če se ne posreči Pa-
šića iz teh kombinacij izločiti, bo sledila
široka rekonstrukcija vlade in radikalni
poslanci zatrjujejo, da bodo to pot sami
odločevali o rekonstrukciji, ne pa Pašić,

čigar odločitvam klub ne daje več one važ-
nosti kakor doslej, in bodo skušali pri tej
priliki Pašića predvsem osamiti od poslan-
cev, ki so prijazni njegovim političnim me-
todam.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) Vaš dopisnik
je zvedel iz radikalnega kluba, da bo v
kratkem pričel izhajati nov tednik »Nede-
lja«, ki ga bodo izdajali radikalni poslanci
— kmetje. To so sklenili na svojih se-
stankih, ki so jih te dni pogosto imeli in
na katerih so zelo odločno obsodili poli-
tične metode Pašića in njegovih zaupni-
kov. Da bi se proti uplivu take politike ob-
varovali, bodo izdajali ta list. Ta skupina
je precej močna in šteje okoli 20 poslan-
cev.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) Kadarkoli se
pripravljajo važne spremembe v vladi, se
to skuša izpeljati s čim manjšim sodelova-
njem narodne skupščine. Tudi tukaj je vla-
da sklenila odgoditev sej narodne skup-
ščine, ki se bi sestala še-le po novem letu,
če se bo sploh še sestala, ker se tudi o raz-
pustu že precej govori. Če se bo Pašiću
posrečilo, da za časa parlamentarnih po-
čitnic stvori kombinacije, ki bi okrepile
njegovo stališče, je precej dvomljivo v ozi-
rem na odločnost radikalnih poslancev, ki
so proti takemu režimu. Sicer pa je vlada
odgodila parlament tudi zato, ker zanj ni
imela drugega materiala kot francosko po-
sojilo v znesku 800 milijonov frankov.

Obsodba vladne politike nemških poslancev.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) Na današnji
seji narodne skupščine je predsednik nem-
škega kluba dr. Kraft smatral za po-
trebno, da brani sebe in svoje tovariše,
ker podpirajo vladno. To je storil na način,
ki je izzval burne proteste celokupne opo-
zicije. Radikalni so se zadržali skrajno re-
zervirano in najlepše dokazali, kako sami
cenijo poslance, čijih glasovi se lahko ku-
pijo s kako koncesijo. Dr. Kraft je v svo-
jem govoru napadel slovenske liste, ker
le-ti ne odobravajo trgovine na račun
narodnih interesov. Poudarjal je svojo lo-
jalnost in lojalnost Nemcev skušal doka-
zovati tem, da je odkrito priznal, da nem-
ški poslanci podpirajo vladno zato, ker jim
je dobro v tej zvezi, ter obenem povdaril,
da hočejo Nemci igrati v kulturnem in
gospodarskem življenju isto vlogo kot v
preteklosti. S svojimi nepremišljenimi iz-
javami in arogantnim nastopom je izzval
burne proteste celokupne zbornice, dočim
niti en nemški poslanec ni imel poguma,
da bi odobral njegovo izvajanje. Teme-

ljit odgovor na ta svoja izzivanja je dobil
dr. Kraft od poslanca Zebota, ki je v
kratkem, jedrnatem govoru z nepobitnimi
dejstvi dokazal, da je taktika nemškega
kluba diktirana iz inozemstva. Dokazal
je, da radi te taktike nemški poslanci za-
postavljajo in se niti najmanj ne brigajo
za koristi svojih volivcev, pač pa jim la-
žejo, da niso glasovali za vladne predloge
o povišanju davkov in o kuluku, ter svoje
ljudi pitajo z narodnim šovinizmom. Doka-
zovanje o tej obskurni in zakulisni politiki
nemškega kluba je cela zbornica z nape-
lostjo poslušala in odkritja poslanca Ze-
bota, ki jih dr. Kraft s svojim izvajanjem
in dokazovanjem o ljubezni do vlade ni-
kakor ni mogel pobiti, so izzvala splošno
senzacijo ter so bila predmet živahnih raz-
prav v vseh političnih in pa meščanskih
krogih.

DELOVNI ČAS ZA URADNIKE V NEMCIJI

Berlin, 15. dec. (Izv.) Vlada je določila
delovni čas za uradnike na 54 ur na teden.

Dvanaestine sprejete.

OSTRA KRITIKA JUGOSLOV. KLUBA
IN OSTALE OPOZICIJE.

Belgrad, 15. decembra. (Izv.) Na da-
našnji seji narodne skupščine se je vršila
razprava o proračunskih dvanajestinah po-
zno v noč. Minister Stojadinović je
utemeljeval potrebo dvanajestin in prosil
skupščino, da jih sprejme. Posebno je na-
glašal potrebo točnega izplačevanja drž.
dolgov. Obljubil je, da bo uradnikom in
invalidom izplačal vse, kar jim po zakonu
gre. —

Za njim je govoril posl. Kremžar,
ki je v poldrugo uro trajajočem govoru iz-
javil, da v imenu slovenskega ljudstva tej
vladi ne more izreči zaupanja, ker je vse
njeno delovanje naperjeno proti intere-
som slovenskega ljudstva in proti njego-
vim kulturnim in socialnim načelom. Za-
upanja ne more izreči vladi tudi ne zato,
ker je sedanji režim predstavnik srbsko-
buržuaznega kapitalizma, ki tudi za srb-
ske kmete in delavce ne skrbi. Sedanja
politika traja že od l. 1921. dalje, odkar
je bila sprejeta centralistična ustava. To
politiko pa so olepšali z dvema frazama:
o narodnem edinstvu in o konsolidaciji
države. Fraza o narodnem ujedinenju ni
samo lažniva, ampak je tudi nevarna, ker
ovira ideje sporazuma med Slovenci,
Hrvti in Srbi.

Plod te politike je splošno nezado-
voljstvo. Kjer pa vlada nezadovoljstvo,
ne more biti govora o konsolidaciji. Prvi
razlog nezadovoljstva je, da država ni
urejena. Mi imamo pač ustavo, toda ta
ustava je sklenjena proti volji Hrvatov in
Slovencev. Po tej ustavi so Slovenci in
Hrvti brez pravic. Zato pa nam nalaga
ustava celo vrsto dolžnosti, ki nas ovirajo
v našem razvoju. Govornik poudarja, da
bo konsolidacija države mogoča šele tedaj,
ko pride do sporazuma med Srbi, Hrvati
in Slovenci. — Drugi vzrok splošnega ne-
zadovoljstva je ogromna korupcija. Tej na-
povedujemo najostrejši boj. Tretji vzrok
nezadovoljstva pa je nadvse slaba uprava.
— Svoj govor končuje posl. Kremžar z
željo po notranjem miru in po miru na
zunaj, tega nam bo pa mogel dati le oni,
ki bo izpeljal ustavni sporazum med Srbi,
Hrvti in Slovenci. — Med govorom po-
sanca Kremžarja je čisto prišlo do ostrih
spopadov med njim in med vladno veči-
no. — Vladna večina je v načelu dvana-
jestine sprejela, nakar se je takoj začela
oficielna debata.

V specialni debati sta govorila poslan-
ca Brodar in Vrečko. Poslanec Bro-
dar je izrazil svoje nezaupanje vladi, ker
niti najmanj ne poskuša, da bi odpravila
neenakosti v davčni politiki. Navaja celo
vrsto težkih bremen, pod katerimi zdihuje
Slovenija in zavzema najodločnejše stali-
šče proti kuluku. Nato se bavi z vsakim
členom dvanajestine posamezno, ker je iz vsa-
kega razvidna dvojna mera sedanjega reži-
ma. Izjavlja, da bo glasoval proti dvanajesti-
nam, ker se vse krivice trajno vzdržujejo.

Poslanec Vrečko kritizira zavoženo
državno gospodarstvo vlade, ki slovensko
ozemlje zanemara do skrajnosti. Posebno
se poteguje za zboljšanje cest, za popravilo
mostov in za regulacijo rek. Še posebej za-
hteva dograditev cest Lišična—Sv. Urban in
Kozje—Grobetov. V ta namen zahteva, da
se vstavi v dvanajestine vsota 100.000 Din.
Nadalje se je zavzel za cestne zveze z Me-
žiško dolino. Kuluk pa imenuje »sramota
za sedanji civilizirani svet.« Zahteval je
tudi dograditev železnice Rogatec-Krapina.

Po njegovem govoru je izjavil finan-
ni minister, da bo dovolil sporazumno z
ministrstvom za javna dela vsoto 100.000
Din za zahteve poslanca Vrečka.

Tudi ostali opozicionalni poslanci so
ostro kritizirali vladno gospodarsko politi-
ko. — Pri glasovanju o posameznostih so
bile dvanajestine sprejete.

Neposredno pred zadnjim glasovanjem
se je poslanec Pucelj odstranil iz dvo-
rane in tako tudi to pot dokazal svojo lju-
bezen do ljudstva kakor pri prvem glaso-
vanju o kuluku. — Dan prihodnje seje se
naznani pismenim potom.

Utrditev francosko-jugoslovanske antante.

London, 15. dec. Diplomatski poročevalec »Daily Telegraph« piše:

Obisk kralja Aleksandra v Parizu je velikega političnega pomena. Francoska vlada je zadnje čase doživela razočaranje, ker je T. Masaryk odklonil vojaško zvezo Češkoslovaške s Francijo po primeru poljske konvencije. Tudi vedenje dr. Beneša v vprašanju Hohencolernov Pariza ni zadovoljilo. Tudi Romunija je preveč zaposlena z drugimi vprašanji, da bi prevzela napram Franciji vojaške obveznosti, ki se ličejo bolj oddaljenih nevarnosti. Zato se je francoska diplomacija in strategija obrnila na Jugoslavijo, ki ima od vseh držav male antante najboljšo armado.

Utrditev antante med Francijo in Jugoslavijo je posledica nove srednjemorske antante med Italijo in Španijo. Francija vladetega lahko pride v položaj, da zavzame prijaznejše stališče napram Grčiji, da pospešuje grško-jugoslovansko zvezo. Kajti če bi imelo vsled italijanske politike sredozemsko morje postati mare clausum, je važno, da ostaneta Francija in Jugoslavija medseboj zvezani po Solunu. Tudi poslabšanje odnosov med Nemčijo in Jugoslavijo pospešuje načrte Francije.

Drugo važno vprašanje je obnovitev zveze z Rusijo. Češkoslovaška ima v Moskvi že svojega kvazi-zastopnika in Romunija se tudi že pogaja z Rusijo z namenom, da sovjetsko vlado de iure prizna. Francija smatra Jugoslavijo za najboljšega posredovalca med Rusijo in seboj. Jugoslavija bi mogla tvoriti politično in strateško zvezo med Francijo in Rusijo.

ZA DIJAKE.

Belgrad, 15. decembra. (Izv.) Poslanci Jugoslovanskega kluba so intervenirali pri ministru za promet glede prošnje srednješolskih in visokošolskih dijakov za znižanje vozne cene na železnici za božične počitnice. Pomočnik ministra za promet Avramović je izjavil poslancu Zebotu, da bo takoj tozadevno obvestil železniške direkcije.

Lloyd George o delavski vladi.

London, 15. decembra. (Izv.) Lloyd George je objavil v »Daily Chronicle« članek, v katerem izjavlja, da je delavska vlada neizbežna. Pripominja pa, da se delavska vlada brez pomoči liberalne stranke ne bo mogla držati, kar pa ni nikakoli, ker sta si programa obeh strank zelo podobna.

Pogajanja z Rusijo.

Varšava, 15. dec. (Izv.) Med Poljsko in sovjetsko Rusijo so se začela pogajanja zaradi priznanja sovjetske vlade.

Bukarešta, 15. dec. (Izv.) V političnih krogih se govori, da se bodo začela po sklepu trgovske pogodbe med Romunijo in Rusijo pogajanja za obnovo diplomatskih zvez med obema državama.

Nemški predlog Franciji.

Pariz, 15. dec. (Izv.) Poincaré je sprejel nemškega zastopnika v. Hösch, s katerim se je razgovarjal četrt ure. Hösch je sporočil, da mu je naročeno od nemške vlade predlagati sklicanje posebne konferen-
ce ali pa komisije, ki naj vzpostavi zopet red v Poruhrju. Kakor vse kaže, francoska vlada tudi na ta nemški predlog ne bo pristala.

OBSOJEN NEMSKI SEPARATIST.

Lipsko, 15. dec. (Izv.) V procesu proti separatistu Schulenburgu je bil obtoženec obsojen na dve leti ječe in na denarno kazen v znesku 50 milijonov mark.

KONFERENCA MALE ANTANTE.

Praga, 15. dec. (Izv.) »Tribuna« javlja, da se bodo na bodoči konferenci male antante posvetovali v prvi vrsti o pristopu Poljske k mali antanti. Razpoloženje je danes mnogo ugodnejše, kakor je bilo za časa zborovanja v Sinajl.

DEMISIJA POLJSKE VLADE.

Varšava, 15. dec. (Izv.) Na predlog ministrskega predsednika Witoša je sklenil kabinet demisijo celokupnega kabineta. Do demisije je prišlo vsled sporov v vladi zaradi agrarne reforme.

Varšava, 15. dec. (Izv.) Predsednik vlade je poklical danes k sebi zastopnike vseh strank, da mu pojasnijo stališča glede sestave nove vlade.

POSOCILO MAZARSKI.

Pariz, 15. dec. (Izv.) Svet društva narodov se je danes bavil z vprašanjem mazarškega posojila. Posojilo bo zaključeno pod podobnimi pogoji kakor ono za Avstrijo. Pogodba bo vsebovala garancijo za integriteto Mazarške in priznanje mirovnih pogodb.

REVOLUCIJA V MEHIKI.

Veracruz, 15. dec. (Izv.) V mestu vladal mir. Mehiko je odrezano od okolice.

SMRT ITALIJANSKEGA POSLANIKA V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 15. dec. (Izv.) Tukajšnji italijanski poslanik knez Castagnetto je umrl.

Poslanec Franjo Zebot:

Borba za zdravstvo in bolnice v Sloveniji.

II.

Bolnica v Mariboru se nahaja v neposredni bližini največje elektrarne v Evropi (Fala), a ne poseda njen medicinski oddelek najprimivnejšega aparata za elektriziranje pohabljenih udov in zadetih od mrtvouda. Uprava bolnice je prisiljena take bolnike odklanjati. Manjkajo tudi čisto navadni aparati za zdravljenje revmatizma, otokov sklepov i. dr.

Tudi druge bolnice v Sloveniji imajo malo aparatov za zdravljenje in drugih nujno potrebnih stvari. Tako n. pr. bolnica v Brežicah nima dovolj perila, bolnica v Kočevju nima Röntgenovega aparata, v Kandiji nima dovolj perila, dečki bolnici v Ljubljani manjka Röntgenov aparat, umobolnica v Ljubljani nima dovolj obleke in posteljnine za bolnike, istako manjka Röntgenov aparat. Bolnica v Murski Soboti je v zgradbi, ki ni pripravna za bolnice ter tudi nima ne aparatov, ne perila. Značilno je, da bolnica v Ptujju nima niti toliko priprav in perila, kolikor bi bilo treba za najpotrebnejše. Še bolj karakteristično je dejstvo, da ima bolnica sicer Röntgenov aparat, ali je

demontrira radi vlažnosti sobe. Priprave za zdravljenje in perilo v celjski bolnici so v slabem stanju, ker se zadnja leta vsled nedostajanja kreditov ni moglo ničesar nakupiti. V blaznici na Studencu manjka vsega: perila, obleke, instrumentov, Röntgenov aparat itd. Ista pesem se sliši po vseh drugih bolnicah in zdravstvenih zavodih v Sloveniji. Te podatke sem povzel iz uradnega poročila v dr. Popovičevi knjigi »O bolnicah«. Povdarjati moram, da nedostatkov niso krive uprave bolnic, ampak državna uprava (vlada), ki je take neobhodnopolne stvari nima kredita.

V letu 1922. je stala oskrba enega bolnika v bolnicah v Sloveniji 22 Din 88 par na dan, samo prehrana pa 12 Din 75 par povprečno. Skupni stroški so znašali v l. 1922. 12.607.959 Din 62 par. Od tega je bilo od bolnikov samih, njih svojcev ozir. občin plačanih 5.570.669.74 Din. Ostalo bi morala plačati država, a je plačala samo toliko, da je ostalo približno 4 milijone 250.000 Din na dolgu.

Odtod izvirajo veliki dolgovi, koje imajo bolnice v Sloveniji iz dobe 1920, 1921 in 1922. Vlada ni dala bolnicam dovolj kreditov. Niti ni obvestila uprav posameznih bolnic, da naj ne sprejemajo bolnikov. Po preobratu je na vsak način bilo potrebno ustvariti v nekaterih bolnicah specialistične oddelke. Tako n. pr. se je uredil v bolnici v Ptujju kirurški oddelek, da je zamogel primarij dr. Rebula vršiti operacije, ker bolnica poprej ni bila urejena za kirurgijo. V Celju se je ustanovil ginekološki oddelek, ker za porodništvo in ženske bolezni na Stajerskem ni bilo zavoda. V Mariboru se je ustanovil oddelek za ošesne in vratne bolezni in pa oddelek za spolne — kožne bolezni, ker za te bolezni tudi ni bilo na Stajerskem posebnega zavoda. V Ljubljani so se morali posemarni oddelki dopolniti že vslej tega, ker se je osnovala medicinska fakulteta.

Demokratski in radikalni listi so l. 1922. razkriti, kakor da bi se pri upravljanju bolnic v Sloveniji ne vršilo vse v redu in da so dolgovi nastali samo vsled krivde bolniških uprav in vodstva odseka za narodno zdravje v Ljubljani. To netočno poročilo se je celo uradno zaneslo v javnost. Koliko so vredne take uradne izjave, vidimo iz naslednjega slučaja: Načelnik v ministrstvu narodnega zdravja gosp. dr. Stampar je svoj čas izjavil, da so vse bolnice na Hrvaškem v finančnem oziru dobro urejene. Imajo dobre uprave, dočim so bolnice v Sloveniji zadolžene po krivdi zdravstvenega odseka in po krivdi uprave bolnic. Kmalu nato pa se je izvedelo, da ima n. pr. zakladna bolnica v državni upravi v Zagrebu preko 12 milijonov dolga na dobavah in prehrani. In enakomerno so zadolžene vse bolnice na Hrvaškem in v Vojvodini. Čudno je, da imajo bolnice na Hrvaškem kljub temu stare uprave ne dolgove, dasiravno imajo hrvaške bolnice lastne dohodke. Na Hrvaškem se predpisuje in pobira še danes avtonomni davek za bolnice, katerega pobira županijska oblast in ga izroči neposredno bolnicam. Kljub temu pa še dobivajo tudi državno podporo. Bolnice v Sloveniji pa nimajo avtonomnih dohodkov, ker celih 150% deželnih doklad (prirezov) iz Slovenije pobere belgrajska centralistična državna kasa. Iz tega razloga pa mora država bolnice v Sloveniji tudi docela vzdrževati. Slove-

nja plača samo na 150% pokrajinskih dokladah toliko, da bi lahko bile naše bolnice, šole in ceste ter mostovi v sijajnem stanju. A državna uprava nam teh 150% doklad niti do polovice ne vrne. Odtod tako mizerno stanje naših bolnic. Iz teh doklad se plačujejo tudi okrožni zdravniki. V finančnem odboru smo odkrili to žalostno igro, katero igra vlada v Belgradu glede zdravstva. Naše trditve so bile jasno dokazane. In vladna večina se je morala ukloniti našim zahtevam. Okrožni zdravniki ostanejo. Finančni minister je sporazumno z ministrstvom za narodno zdravje izjavil, da bo dal iz rednih dohodkov na razpolago toliko kreditov, da bodo odplačani stari dolgovi in vzdrževanje bolnic ter nabava nujno potrebnih investicij ne bo trpela.

Predlagali smo še: Ako pa vam manjka kreditov za bolnice in zdravstvo, pa ukinite 2 do 3 polke vojaštva in imeli boste dovolj kapitala za dobro oskrbo bolnikov in vzdrževanje ter izpolnitev bolnic po celi državi.

»Abgeordnetenklub der Deutschen Partei im Königreiche SHS«.

(Od našega poročevalca.)

Belgrad, 14. decembra 1923.

Gospod Schauer, dr. Kraft in ostali prijatelji radikalov iz nemškega kluba oziroma iz »Abgeordnetenklub-a der deutschen Partei im Königreiche SHS« — kakor se glasi njih uradni naslov — se zelo razburjajo, kadar se jim odkrito pove in stvarno dokaže, da so neodgovorni za vso protijudsko, protizakonsko in škodljivo politiko radikalnega režima. V tem razburjenju gredo celo tako daleč, da z vso resnostjo — kakor n. pr. g. Schauer v »Cillier Zeitung« s podpisom — zatrjujejo, da niso glasovali ne za dvanajstino, ne za kuluk in ne za reakcionarni uradniški zakon. Na svojo »jugoslovansko častno besedo« zatrjujejo, da niso pri vladi zahtevali parcelacije Slovenije in da jih sploh ne zanimajo sporna vprašanja med jugoslovanskimi narodi. Kratko povedano z njihovimi besedami: »Nas vodijo stvarni razlogi in radi teh stvarnih razlogov smo glasovali tudi proti podpori od povodnih hudo prizadetemu prebivalstvu v Sloveniji«.

Glede njihovega zavijanja, da niso glasovali za navedene in druge vladne predloge, opozarjamo gospode iz »Abgeordnetenklub-a« na uradne stenografske zapisnike in protokole skupščinskih sej, ki so v popolnem nasprotju s temi njihovimi trditvami in so v vsaki točki v skladu z našimi objektivnimi poročili o sejah parlamenta. Glede stvarnih razlogov, ki uravnavajo smer politike gospoda Schauerja, dr. Krafta in tovarišev, pa je čas, da se enkrat pogleda malo na zakulisne zveze teh velikih prijateljev naše države, ki tako radi v svojih govorih — razen onih na sestankih zaupnikov v tu- in inozemstvu — naglašajo svoje veselje nad ujedinjenjem.

Nekako septembra meseca se je na svojem agitacijskem potovanju mudil v Jugoslaviji voditelj celokupne iredentistične politike Nemcev izven »Rajha«, g. Braum iz Romunije. Ostal je po par dni v Zombolji, Beli cerkvi, Novem Sadu, Mariboru in drugih nemških centrih. Povsod je imel več zaupnih sestankov z voditelji nemškega »Kulturbunda«. Iz Jugoslavije je g. Braum odpotoval na Mazarosko, v Avstrijo, Češkoslovaško, na Poljsko in se končno srečno usidral v zunanjem ministru v Berlinu.

Predsednik nemškega kluba g. dr. Stefan Kraft je vsled prevelikih naporov za utrditve ujedinjene države »obolel« in se je šel za parlamentarnih počitnic zdraviti. Najbolj zdravnike je našel v Berlinu. Seveda je jasno, da ne smem trditi, da bi se ti zdravniki naha-

POSITIVE-KOPIE pozitivne in negativne, načrtov, risb etc. za arhitekta, tehnike, stavbna in druga podjetja

IZVRŠUJE NAJLIČNEJO IN PO ZMERNIH CENAH

JUGOSLOVANSKA TISKARNA v Ljubljani

M. J. Lermontov:

»Bela«.

(Iz ruščine prevedel —r—)

(Dalje.)

»Poslušaj me, draga moja,« je rekel, »saj veš, da boš prej ali slej morala biti moja, čemu me toliko mučiš? Ali ljubiš kakega Čečena? Če je tako, te takoj pustim domov.« Ona je komaj vidno vztrepetala in bdkimala z glavo. »Ali,« je nadaljeval, »sem ti toliko zoprna? Vzdihihla je. »Ali ti norda tvoja vera brani, da bi me ljubila?« Prebledela je in molčala. »Veruj mi, Allah je povsod eden in isti in če je meni dovolil, da ljubim tebe, zakaj naj bi potem branil tebi, da bi mi to ljubezen vračala.« Pritrjujoče mu je pogledala v obraz, kakor da jo je ta misel docela prepričala; v njegovih očeh se je odražala malovernost in hotela bi se prepričati. Kake oči, kako so gorele, kakor dvoje rubljev!

»Čuj me, draga, dobra Bela,« je nadaljeval Pečorin: »vidiš, kako te ljubim, vse bi rad dal, samo da bi razveselil tebe! Hočem, da bi bila srečna. Če se boš pa iznova žalostila, bom umrl! Reci, da boš bolj veselak«.

Zamislila se je in ni odvrnila od njega svojih črnih oči. Nato se je laskavo nasmehnila in prikimala z glavo v znak, da prihrdi. Prijel jo je za roke in ji pričel prigovarjati, da bi ga poljubila; slabotno se je vranila in le ponavljala: »Prosim vas, pro-

sim vas, saj ni treba, saj ni treba.« On je le silil, ona pa je vztrepetala in zaplakala. »Tvoja jetnica sem,« je odgovorila: »tvoja sužnja, seveda lahko zahtevaš, in so jo polile solze.

Grigorij Aleksandrovič se je s pestjo udaril ob čelo in takoj odšel v drugo sobo. Stopil sem k njemu. Roke je imel sklenjene na hrbtu in hodil je nemirno semintja. »No, kako je, tovariš?« sem mu rekel. »Vrag, a ne ženska,« je odgovoril on; »toda dam svojo častno besedo, da bo moja.« Odkimal sem z glavo. »Staviva?« je rekel on, »čez en teden.« »Tako?« Segla sva si v roke in se ločila.

Drugi dan je on takoj poslal svojega slugo v Kizlar nakupovat najrazličnejše stvari; prinesel je celo kopo raznih persidskih drobnarij; ne bi mogel vseh prešteti.

»Kako misliš, Maksim Maksimič,« mi je rekel on in mi pokazal darila. »Ali bo azijska krasotica še zdržala proti toliki bateriji?« »Vi Čerkesi še ne poznate!« sem jaz odgovoril: »pa naj že bodo gruzinske ali pa zakaukaške Tatarke, to na stvari nič ne izpremeni. Imajo svoj prav; drugače so vzgojene.« Grigorij Aleksandrovič se je nasmešnil in je začel požvižgavati koračnico.

In vendar je bilo tako, da sem imel jaz prav; darila so samo napol vplivala; ona je postala bolj prijazna in bolj dovzetna, a samo to; odločil se je z zadnjim sredstvom. Nekega jutra je dal oslediti konja, oblekel se je po čerkesko, se oborožil in vstopil k nji. »Bela,« je rekel. »veš, kako

te ljubim. Odločil sem se, da te odpeljem, v mislih, da me ti vzljubiš, kadar me spoznáš; motil sem se: bodi zdrava! Vse moje bodi tvoja last; če hočeš, se vrni k očetu — prosta si. Kriv sem pred teboj in kazni sem vreden. Pozdravljena, — odhajam, kam, kako naj bi vedel! Ne bo mi treba dolgo iskati kroglice ali usmiljene sablje. Spomni se mene in mi odpusti.« Stopil je k nji in ji podal roko v slovo. Ona mu ni podala roke in je molčala. Stal sem za durmi in sem skozi špranje videl njen obraz; kar težko mi je postalo. Tako smrtna bledota je legla na lepo lice. Ko ni slišal nobenega odgovora, je Pečorin napravil par korakov proti durmi; ves je trepetal — in — povem vam — on je resnično hotel izpolniti vse, kar je govoril. Tak človek je bil. Bog ga razumi! Toda komaj se je dotaknil duri, ko je ona poskočila, zaplakala in se mu vrgla na vrat. Verujte ali ne, jaz, ki sem stal za durmi, sem tudi zaplakal, to se pravi, nisem zaplakal, a tako mi je bilo težko, tako ... ah neumnost! ...

Stabni stotnik je umolknil.

»Da, priznavam,« je dejal potem in si gladil brke: »bilo mi je težko, da mene nikoli ni kaka ženska tako ljubila.«

»Je bila njuna sreča stalna?« sem vprašal.

»Da, priznala je, da ga je od onega dne, ko jo je prvič videl, večkrat gledala v snu in da noben možni ni napravil nanjo tolikega vtisa. Da, in bila sta srečna!«

»Kako čudno!« sem vzklilnil nejevolj-

no. »Prav zares, pričakoval sem tragičnega konca, pa sem se tako varal v svojih nadah. Toda,« sem nadaljeval, »ali ni oče izvedel, da je ona v vaši trdnjavi?«

»To se pravi, sumil je že. Nekoliko dni pozneje pa smo izvedeli, da so starca ubili. Zgodilo pa se je takole:«

Moja radovednost se je poživila.

»Povedati vam moram, da si je Kazbi izmislil, da je menda Aramat z očetovim dovoljenjem odvedel njegovega konja. In tako ga je počakal na poti. Kake tri kilometre od aule; starec se je vračal iz brezplodnega iskanja za svojo hčerjo; bilo je mraku, jahal je počasi in zamišljeno spremljevalci so šli že naprej, tedaj pa je naenkrat skočil iz grma Kazbič, se kako mačka urno vzel na njegovega konja, položil starca s handžarom na tla, prijel za povode in odvrvel; nekateri služabniki so ga videli iz dalje. Vrgli so se za njim, da ga ujeli, toda niso ga mogli.«

»Maščeval se je najbrže za izgubo konja,« sem rekel jaz, da bi s tem izrazil mnenje svojega sobesednika.

»Seveda, po njihovem pravu je on razen popolnoma pravilno.«

V živo me je zadelo dejstvo, da se morali ruski človek tako privaditi zakonom narodov, med katerimi živi. Ne vem, ali bi to svojstvo bilo treba hvaliti ali grajati, toda na vsak način ono dokazuje neverjetno njegovo gibčnost in prisotnost njegovega razuma, s katerim odpusča povsod, kjer vidi neobhodnost in neizbežnost.

jali morda v nemškem ministrstvu za zunanje zadeve, ker je g. Stefan že ponovno dokazal svojo lojalnost pri glasovanjih za kuluk in slične ustanove. Lahko pa trdimo, da se je vrnil popolnoma zdrav in da je že pri prvem sestanku parlamenta, vključno temu, da je vlada pripravljala odstop nemškega Zombolja Romunom, iskreno in udano oddal svoj glas vladi.

Tudi g. Schauer se med parlamentarnimi počitnicami ni počutil dobro. Svoje velike ljubezni do Jugoslavije ni mogel vsaj v malenkostni meri dodeliti tudi našim zdravnikom in zato je odpotoval — v Gradec. Daljše bivanje med tamošnjimi prijatelji naše države in par predavanj o utrditvi jugoslovanskega v SHS državi mu je toliko zaleglo, da je po svoji vrnitvi glasoval z vlado celo proti temu, da dobi Stajerska nujno podporo, ker je vsled povodni največ trpela. Glasoval je seveda z vno tudi za vse druge vladne predloge, da se mu ne ponesreči katera od mnogih osebnih intervencij. Tako bi lahko našli po vrsti, kako so potovali na Dunaj, Gradec in Berlin tudi ostali tovariši in člani tega velebrežskega kluba in pa tudi njihovi somišljeniki izven parlamenta. To bi nas seveda vodilo predaleč, kajti že samo navedena dejstva dokazujejo tudi slepcu, kje je iskati izvora velikemu prijateljstvu gospodov iz »Abgeordneter Kluba« do velikosrbskega režima.

Ta izvor je izven naše države. »Spiritus movens« taki politiki je brezdvoma pangermanski »Der Drang nach Osten«.

Ni treba posebnih bistroumnosti, da se pride do tega zaključka. V Jugoslaviji vlada velikosrbska manjšina in Nemci jo s svojimi glasovi ne samo podpirajo, temveč jo brez vsake skrupuloznosti v danem položaju vzdržujejo. Še tem, da vzdržujejo ta režim, ki je predvsem naperjen proti nekdanjim pokrajinam avstro-ogrške monarhije, nemški poslanci netiljo in podžigajo v teh krajih nezadovoljstvo, ki bi se po njihovem računu v danem momentu pač lahko izkoristilo vsaj deloma proti obstoječi državi SHS. Režim pa jim v hvleznost za njihove glasove daje razne koncesije, ki gre do vedno v škodo državnopravnih narodov in so čisto večji, nego so ustavne in zakonske pravice domačinov. To seveda dviga iredentistične duh v Nemcih, kar daje le-ti v poslednjem času tudi prav dobro razumeti in bi našli ljudje ob meji znali o tem marsikaj povedati.

Kam vodi taka politika?

Kakšni so interesi na tej in na oni strani vladne večine?!

Minister prosvete o svoji ljudskošolski naredbi.

Na vprašanje posl. dr. Hohnjeca in tovarišev glede krščanske vzgoje v ljudskih šolah je ministrstvo odgovorilo sledeče: »Na vprašanje Vaše in Vaših tovarišev, dostavljeno mi preko predsedništva Narodne skupščine, čast mi je odgovoriti Vam sledeče:

1. Odredba ON Br. 24.335 je bila namenjena za ono ozemlje kraljevine SHS, na katero je proširjen zakon o ljudskih šolah iz l. 1904. Zato velja ta odredba ne samo za učitelje v ljudskih šolah v Srbiji, ampak tudi za učitelje v Črni gori in v Vojvodini. 2. Ta odredba velja tudi sedaj samo za omenjene kraje, ker za ostale dele kraljevine SHS veljajo še danes avstrijski zakoni. 3. Posebne odredbe in določbe, izdane na podlagi zakona o ljudskih šolah iz l. 1904, ne veljajo za ostale dele države, torej tudi ne za Slovenijo. Če so bile torej take naredbe dostavljene posameznim pokrajinskim upravam, se je to zgodilo le v svrhu informacije, ne pa zato, da se izvršujejo. Kakor hitro se je izvedelo, da se v novih krajih take odredbe tudi izvršujejo, so bile takoj preklicane, kar se je tudi zgodilo z odredbo ON Br. 24.335-1923, ki je bila preklicana z mojim aktom, ON Br. 50.828 iz l. 1923 tudi za Slovenijo. 4. Namesto te odredbe sem v svojem preključu opozoril pokrajinsko upravo za Slovenijo, da se je glede cerkvenih obiskov treba držati tudi nadalje onih zakonskih določb, ki so veljale in še veljajo danes za to pokrajino, dokler ne bodo izenačeni zakoni o ljudskih šolah za celo kraljevino.« — Minister prosvete: M. Trifunović.

Kuluk.

Narodni poslanec dr. Josip Hohnjec je staval na g. ministra notranjih zadev g. Vujičica sledeče vprašanje:

Začasni zakon o kuluku, ki je bil z budetnim provizorijem za meseca julij, avgust in september 1923 na abnormalen način ustvarjen, in ki se hoče še z večjo anomalijo zadržati v veljavi, je vzbudil največjo nevoljo in najostrejšo nasprotovanje v vseh pokrajinah, kjer se je udomačila moderna civilizacija ter vladajo kulturne razmere. Zato se ni čuditi, da v tej protivnosti zoper nekulturne ostatke iz dobe osebnih in gospodarske nesvobode državljanov Slovenija prednjači. Ta protivnost je na mestu tudi radi velikih davkov, doklad in dajatev, ki jih mora Slovenija plaševati za gradbo, vzdrževanje in popravilo cest. Zakon o kuluku se namreč hoče izriniti tudi v to svrhu, da se iz davkoplačevalcev, ki že

tako plačujejo prevelike prispevke za vzdrževanje in popraviljanje cest, pod krinko zamene osebnega dela, iztisne še več denarja. V tem oziru gre pravilnik, izdan od ministra notranjih del in za gradbo, daleč preko tistih mej, ki so postavljene po besedilu zakona o takozvanem kuluku. Ta pravilnik predstavlja poseben unicum samovolje upravnih vlasti, ki hočejo pod pretvezo zakona iz državljanov iztisniti kolikor največ denarnih sredstev. Iz teh razlogov se je cela Slovenija dvignila zoper ta zakon in njegovo izvajanje. Zato so se tudi številne občine pomešljale sestaviti seznamke zavezancev za popravilo cest z ljudskim delom. In ako so se občine pridružile številnim protestom zoper upeljavo kuluka, so s tem samo dale izraz mišljenju vseh občanov ter so se poslužile svoje pravice. Ne morem torej ra-

zumeči, kako je moglo ministrstvo notranjih del preko pokrajinske uprave v Ljubljani (odlok pokrajinske uprave, oddelek za notranje zadeve, z dne 30. novembra 1923, br. 35.510) zapretili takim občinam, da se bo proti njim postopalo s kaznimi. Gospod minister bi moral znati, da to ni nobena upornost, bunjenje naroda in zavažanje k neposlušnosti, temveč samo uporaba lastne pravice, zajamčene državljanom po ustavi (čl. 14, 15).

Zato vprašam g. ministra:

Ali je voljan takoj uničiti navedeni ukaz, izdan preko pokrajinske uprave v Ljubljani, ker omejuje z ustavo zagaranirana prava državljanov?

Prosim ustmen odgovor.

Belgrad, dne 14. decembra 1923.

Uradniško vprašanje.

Uradništvo bivše Avstrije je bilo po sledečih principih urejeno: Plače činovnih razredov, napredovalni roki in aktivitetne določbe c. kr. državnih uradnikov.

Činovniški razred	Plačilna stopnja	Plača letno	Napredovanje v višjo plačilno stopnjo po letih	Aktivitetna doklada									
				Napredovanje v plačo višjega činovn. razreda v skupinah					na Danasja	v krajevnih razredih			
				A	B	C	D	E		I.	II.	III.	IV.
				po letih						letno v kronah			
XI.	1	1.600	3										
	2	1.800	3										
	3	2.000	3	—	3	6	6	6	720	576	504	432	360
	4	2.200	—										
X.	1	2.200	3										
	2	2.400	3										
	3	2.600	3	5	5	6	7	9	960	768	672	576	490
	4	2.800	—										
IX.	1	2.800	3										
	2	3.000	3										
	3	3.200	3	6	7	7	9	—	1.200	960	840	720	600
	4	3.400	3										
	5	3.600	—										
VIII.	1	3.600	4										
	2	4.000	4										
	3	4.400	4	6	10	—	—	—	1.380	1.104	966	828	690
	4	4.800	—										
VII.	1	4.800	4										
	2	5.400	4										
	3	6.000	4	—	—	—	—	—	1.610	1.288	1.127	966	805
	4	6.400	—										
VI.	1	6.400	4										
	2	7.200	4										
	3	8.000	4	—	—	—	—	—	1.840	1.472	1.288	1.104	920
	4	8.800	4										
V.	1	10.000	4										
	2	12.000	4	—	—	—	—	—	2.200	1.760	1.540	1.320	1.100
	3	14.000	—										
IV.	1	14.000	4										
	2	16.000	—	—	—	—	—	—					
III.	1	16.000	4										
	2	18.000	—	—									
II.	1	20.000											
I.	1	24.000											

Funkcijske doklade so dobivali uradniki I.—IV. čin. razreda in sicer v:

I. razredu na leto 28.000 K
II. razredu na leto 20.000 K
III. razredu na leto od 4000 do 26.000 K
IV. razredu na leto od 6000 do 10.000 K

Za napredovanje v času je bilo določeno 5 uradniških skupin. 1. Popolna srednješolska in vseučiliška izobrazba. 2. Absolvirana srednja šola in nekaj vseučiliškega tečaja, kakor tudi z uspehom položeni državni izpit na visoki šoli. 3. Absolvirana srednja šola. 4. Absolvirana nižja srednja šola ali z meščaisko šolo zvezani enoletni učni tečaj in z uspehom položeni izpit iz posebne stroke. 5. Druga izobrazba, ki presega izobrazbo navadne ljudske šole.

Ko je prišel prevrat leta 1918., so imele prečanske pokrajine izvršno kvalificirano uradništvo in urejeno državno in avtonomno upravo, s katero bivši kraljevini Srbija in Crnagora nista mogli razpolagati. Avstrijska uprava je dobro funkcionirala, to se vidi še danes v Sloveniji, kjer je uprava povsod točna in zanesljiva, kolikor je pač v danih razmerah mogoče. Ali bi ne bila najenostavnejša rešitev uradniškega vprašanja ta, da bi se prenesel »prečanski« sistem uprave, ki je boljše funkcioniral ko »neprečanski«, na pokrajine bivših kraljevin Srbije in Črne gore, kar bi tem lažje šlo, ker so imeli prečanski kraji tudi večje število uradnikov, kakor pa neprečanski kraji. Bivša avstrijska uradniška službena pragmatika bi se v nekaterih točkah novim razmeram prilagodila, zlasti z ozirom na uradništvo bivše kraljevine Srbije in Črne gore, tako da bi bilo uradniško vprašanje že zdavnej urejeno, ker bi ne bilo treba veliko bistvenih prememb.

Najbolj pereča je bila ureditev gmotnega vprašanja uradništva. To bi se dalo samo z eno potezo napraviti na ta način, da se vpelje indeks, ki regulira od časa do časa z ozirom na draginjo gmotno vprašanje uradništva. To je storila avstrijska republika. Zakaj bi tudi v Jugoslaviji ne bilo kaj takega mogoče? Činovni razredi in temeljne plače naj bi ostale in naj bi se določil 50 odstotni indeks — koravno je

draginja veliko višja. Gotovo bi bili vsi uradniki zadovoljni, zadovoljna bi pa bila tudi država, ki bi seveda morala gledati, da se s pametno gospodarsko politiko zboljšujejo od leta do leta eksistenčni pogoji, in s tem zmanjšuje indeks, ker enkrat moramo vendar priti vsaj približno do predvojnih razmer in cen. Sedaj je pa postalo uradniško vprašanje tako komplicirano, da bo ta občna nezadovoljnost le v škodo uradništvu, pa tudi — državi.

Vsaka oblast mora svojo avtoriteto varovati. Zaradi tega je treba dobro premisliti zakon, preden se uveljavi, če ga bo sploh mogoče uveljaviti, kajti nič bolj ne škoduje avtoriteti kot nezmožnost, da uveljavi svojo avtoriteto. Take napake opazujemo dan za dnem pri raznih naredbah, zakonih itd. Zaradi tega pa tudi zgineva pri ljudstvu zaupanje v državno avtoriteto, in bo vedno bolj zginevalo, če ne bo vlada krenila na drugo pota. Že latinski progovor pravi: »Quidquid agis, prudenter agas et respice finem« — z drugimi besedami, pomisli vedno, kako bo tvoje započeto dejanje končalo. Ali ni žalostno, če mora vlada sedaj pred nepremagljivimi ovirami zakona, katerega je sama izdelala, za katerega je sama določila rok izvršbe, kapitulirati, ker se je pokazalo, da ga sploh ni mogoče izvršiti? Ako bi vlada to prej premislila, bi se ji ne pripetila blamaža, da lastnega zakona ne more izvršiti. Uverjen sem, da sedanji uradniški zakon ne bo obveljal, in da se mora v najkrajšem roku predložiti novela k temu zakonu, posebno glede plač, ker ta sistem plač ni nikjer, kjer so ga še vpeljali, obveljal.

Gotovo je namreč, da se plače danes, ko je valutarno razmerje v naši državi tako negotovo in spremembam podvrženo, ne morejo fiksirati. Temeljna plača se lahko po predvojnih razmerah fiksira, a regulira se z indeksom po drugih razmerah. Pomisliti je treba nadalje, da bo davek na fiksne višje plače izredno velik, in da bo država pri davku z eno roko vzela, kar je z drugo dala pri plači. Pri 30.000 Din letne fiksne, to je osnovne in položajne plače, bo treba gotovo plačati davka 2500 Din. Ali bo pri tem uradnik kaj na boljšem? Gotovo ne. le drugi sloji bodo videli x

uradniku tedaj »dobro plačanega« človeka, kar je pa naravnost smešno. Draginja je 80—100 krat večja ko v predvojnem času. Ali so se plače tudi v tej meri povečale? Pri privatnih podjetjih da, a pri državnih uradnikih ne. Čez 20 krat se plača pri nobenem državnem uradniku ni povečala, a on mora 100 kratno večjo draginjo prenašati, ali pa trpeti skrajno pomanjkanje.

S polovičarskimi odredbami se ne bo ničesar doseglo. Preden se bo pa še nadalje mrcvarilo uradniško vprašanje, bi resno svetovali merodajnim krogom, naj pomislijo temeljito prej vsak korak, katerega hočejo v tem vprašanju storiti, da ne bo trpel ugled državne avtoritete. Na vsak način naj se pa gredo učiti k drugim državam. Dokler pa to vprašanje ni do zadnje točke popolnoma rešeno in zrelo za izvedbo, naj se uvedejo draginjskim razmeram primerne doklade — in to takoj brez vsakega odlašanja. V 6 mesecih se lahko prevedejo vsi uradniki in uslužbenci v činovne razrede, določi plača za te činovne razrede, določi plača za te činovne razrede, kakor bi se to vršilo v mirnih predvojnih časih, in določi »indeks« po stanju švicarskega franka. Enkrat se bodo vendar le zboljšali časi, in takrat bo tudi nizka predvojna plača morebiti zadoščala za življenjske potreščine, če pa ne, se še vedno lahko spremeni. Država gotovo ne bo pri tem na slabšem, uradniki bodo pa imeli sigurno eksistenco. Beg iz državne službe ne bo igral nobene vloge več. Ako pa vlada še ob pravem času zadovoljivo ne reši tega vprašanja, bomo še dolgo, dolgo čakali na konsolidacijo Jugoslavije. Uradnik.

Politične vesti.

✚ Jalova polemika. Ker smo dejali, da je nujno potrebno priznati to, kar je ustvarila narava in zgodovinski razvoj, nas »Narode« sprašuje, čemu ne priznavamo Jugoslavije, zakaj se upiramo nacionalni večini in čemu ne sprejemamo ustavnih dejstev, ki so jih »ustvarila narava in zgodovinski razvoj«? »Narode« bi s tem rad spravi vprašanje o avtonomizmu na mrtvi tir, pa se je poslužil izredno nerodnega trika. Kajti mi Jugoslavijo priznavamo, nikakor pa ne nasilne večine enega plemena, še manj se moremo zadovoljiti z ustavo, ki pomeni prosto majorizacijo in kršitev razvoja, po katerem bi morala naša država iti, da Pašićeva klika ni svoje besede snedla, naravne pravice in zahteve prečanov pogazila in razvoj preokrenila v svojo smer s silo, podkupom in zvijačo. — Na našo ugovoritev, da ravno federalistične države najboljše uspevajo, ponavlja »Narode« svojo staro žalostno arijo, da Slovenci in Hrvati zanj niso sposobni. Mi pa pravimo, da zanj niso sposobni srbski politiki, ki svojo centralistično, militaristično in kasarsko državno mentaliteto nam vsiljujejo! Prav zato, ker za resnično avtonomno življenje po njihovem mnenju Srbi niso zreli, ker rabijo nad seboj svojega policajministra, srezkega načelnika in občinskega pisarja, zato so jo še nam naprtili, vrh tega pa centralizem izvestni kliki daje možnost iztisniti iz nas poslednji vinar. — Na naš argument, da naše kulturne, socialne in gospodarske prilike zahtevajo avtonomijo, nas »Narode« zopet spominja na »oblastno samupravo«, ki nam jo ustava daje, češ, zaenkrat je tega zadosti, pozneje lahko dobimo več. Mi pa pravimo, da je tista samouprava morebiti dobra za Srbijo ali za Makedonijo — tam naj jo imajo, če jo hočejo, mi pa si hočemo obliko svoje samovlade določiti sami, ker sami vemo, kaj je nam prikladno! Saj za to ravno gre, da moremo sami o sebi odločevati, ne pa drugi o nas. Mi vendar nismo kakšno zamorsko plemo, ki bi ga šele drugi morali vzgajati, čeprav »Narode« Slovence res ima za nekakšne divjake, ki nimajo pojma o državi. Slednjič se »Narode« zgazda, da napadamo belgrajsko korupcijo, češ, da s tem škodujemo »navadnemu razvoju«! To je popolnoma metoda mačke, »Narodovo« argumentiranje namreč, ki mačjo nesnago s peskom zakriva, misleč, da bo potem manj smrdega. Vsak zaveden, zares močan in samostojnega življenja sposoben narod smatra v interesu svojega razvoja, da korupcijo razkriva in jo z žarečim železom izžge iz državnega telesa! »Kaj si bodo mislili Koroiči!«, hinavsko kriči »Narode«. Kaj si bodo mislili? To si bodo mislili, da so hvalabogu v Jugoslaviji še ljudje, ki se jim korupcija gabi. Saj se že, kakor je notorično, na najvišjem mestu samem gnusi neznosna korupcija. Ne samo pisati je treba proti tem nevednežem, ampak na obtožno klop bi jih bilo treba posaditi, da bi ves svet izvedel, kakšne vrste subjekti so to. Quod ferrum non sanat, ignis sanat. Na Kitajskem so taki dostojanstveniki dobivali 100 na podplate.

✚ Lažnivi kljuke se pojavlja po deželi vsak teden v obliki Kmetijskega lista. Ta list živi od samih laži in kdor bi hotel vse njegove lažnive vesti zavračati, bi moral izdajati poseben list, ki bi se pečal samo s tem lažnivim kljukom in bi tako tratil dragi papir in čas. Kako se ta list ne

sramno laže, izmišljuje dogodke, oziroma jih pretvarja, kaže med drugim njegovo poročilo o shodu poslanca Brodarja v Mirni pri St. Janžu, češ, da je bil za poslanca in SLS porazen. Dejstvo pa je, da je bil ta shod za samostojne tako porazen, da je celo zastopnik SKS v svojem govoru na shodu pohvalil poslanca Brodarja in njegovo delovanje. Zborovalci so odobraval politiko Jugoslovanskega kluba in dejali, da tako lepo uspelega shoda v Mirni že dolgo ni bilo.

+ Delovni program eventualne delavske vlade v Angliji, bi bil, kakor piše glasilo LP »Daily Herald«, sledeči: Priznanje sovjetske Rusije, za kar bi dobila vlada sigurno večino, nadalje sklicanje nove mednarodne konference s sodelležbo Nemčije, Rusije in Amerike ter rešitev brezposelnega in stanovanjskega vprašanja. Macdonald bi vodil tudi zunanje zadeve.

Afera o prehrani.

V stvari prehrane pasivnih krajev je dal minister za socialno politiko g. dr. Peleš sotrudniku našega lista naslednje pojasnilo:

»Moj ekspozice o prehrani pasivnih krajev v letih 1921-22 in 1922-23 je izval popravke g. dr. Zerjava, enega mojih predhodnikov v ministertvu socialne politike, v obrambo katerega je (kakor je to sam rekel) nastopil z daljšim člankom g. Jovan, bivši pomočnik g. dr. Zerjava v ministertvu, a sedaj ravnatelj Žitnega zavoda v Ljubljani, a tudi Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo samo je objavilo v javnosti neki popravek. G. dr. Zerjav je poleg tega brzojavno in pismeno pri meni protestiral proti poročilu o prehrani, ne da bi bil pa navedel kaj konkretnega, kar bi bilo moje navedbe popravilo. Ostali poverjeniki za prehrano, vsaj kolikor znano, se niso oglasili.

Iz pisma g. dr. Zerjava izhaja, kakor da bi bil jaz svoj znani ekspozice v prehrani podal tako, da poslužim napadom na njegovo osebo. Daleč od tega. Nasprotno sem, računajoč s kontinuiteto v upravi, podal samo gola dejstva o prehrani pasivnih krajev, dočim se niti z eno besedo in niti z aluzijo nisem dotaknil vprašanja, kdo je kriv na neuspehu.

Razlog mojemu odnosu ekspozice je bil v tem, da sem kot sedanjí minister za socialno politiko po zakonu o zavarovanju svetov in plodov proti škodi po toči poklican, da od 55 milijonov dinarjev kredita pri Narodni banki, ki naj bi se bil vrnil Narodni banki dne 1. decembra tekočega leta, ki se pa s tem zakonom podaljša do 1. decembra 1924, dodelim razredni loteriji 10 milijonov dinarjev v svrbo dovoljenja posojil oškodovancem po toči proti 6 odstotnim obrestim, z ostankom 45 milijonov dinarjev pa nabavim živež in seme in razdelim krajem, ki so bili letos oškodovani po toči, po lastni ceni z enoletnim rokom in 3 odstotnimi obrestmi. Toda teh 55 milijonov dinarjev kredita se Narodni banki dne 1. decembra t. l. niso vrnil ter so se morali vsi ti krediti pri Narodni banki podaljšati do 1. marca 1924. Vseled tega nisem bil v položaju, da tudi le delno zadostim navedenemu zakonu in moja dolžnost je bila, da javnost obvestim o stanju stvari, ker so tako narodni poslanci v skupščini in izven nje kakor tudi javnost zahtevali, da se po toči oškodovanim nudi pomoč.

Vseled gori omenjenih popravkov in obrambe, ki so prišli v javnost, je nastala potreba, da podam nadaljnja pojasnila. Vendar ne hočem baviti, dokler se to vprašanje končno ne preišče in ne likvidira, samo z objavljenimi ugovori.

Gg. dr. Zerjav in Jovan navajata, da je moja izjava netočna v tem pravcu, da je ministertvo socialne politike (vlada) kupovalo živila. Pri tej izjavi sem se držal vsebine pogodb, sklenjenih med ministertvom socialne politike in posameznimi poverjeniki (izjemo delata Gospodarsko društvo v Zagrebu in Žitni zavod v Ljubljani), v katerih pogodbah se določa, da »bo imel poverjenik pravico, da cenam, po katerih bo dalo ministertvo socialne politike blago na razpolago, priručna vse efektivne stroške« itd. Iz te določbe je jasno, da je imelo ministertvo socialne politike poverjenikom dobavljati živila za razpečevanje, a če je ministertvo to dobavo preneslo na Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo, je nasproti drugim poverjenikom ipak ostalo kot dobavitelj.

G. Jovan navaja, da pogajanja za koruzo v Romuniji niso končala negativno, marveč da so se ustavila, ker g. finančni minister ni dal potrebnih deviz. Toda jaz nisem govoril o razlogu, zakaj ni prišlo do nakupa koruze v Romuniji, marveč sem rekel, da je v tem, ko so se v Romuniji vodila pogajanja, povoljna konjunktura za nabavo koruze minila. Enako je z ameriško koruzo, pri kateri g. Jovan zopet vali krivdo na finančno ministertvo, ker da le to ni dalo pravočasno potrebnih deviz. Toda jaz sem rekel, ne da bi preiskaval, kdo je to mu kriv, da se ministertvo pri nabavi koruze iz Amerike ni pravočasno pokrilo z dolarji ter je škoda nastala vseled tega, ker je dolar za 10 do 15 dinarjev poskočil. G. Jovan jemlje glede tega v zaščito g. dr. Zerjava ter vali krivdo na g. dr. Kumanudija in njegovega pomočnika g. Dušana Playšiča. Toda s tem se ne zmanjšuje škoda, katero je ob tej priliki imela država.

Na žalost ne velja niti to, kar trdi g. Jovan, da je država imela škodo tudi vseled tega, ter so se živila delila pod nabavno ceno, ako

se hoče s tem reči, da so se delila pod tržno ceno, kajti znano je širom države, da so ta živila poleg izgube 15 milijonov dinarjev bila dražja nego trgovske cene. V tem je ravno tragičnost cele akcije.

Ne velja navedba g. Jovana, da se je živež delil pod nabavno ceno v smislu »zakona o izrednih odredbah za prehrano ljudstva v nerodovitnih letih«, kar dejansko niti ni zakon ter tudi sam g. Jovan pravi, »da je vlada pogrešila, ker omenjenega zakona ni predložila narodni skupščini v odobrenje«. Nasprotno se je znižala cena za 15 odstotkov pod nabavno ceno vseled sklepa ministrskega sveta, a to na poročilo istega ministertva za socialno politiko, ki je to utemeljevalo med drugim s temi besedami: »— — — nabavljena koruza bi ostala, ako se ji cena ne bi znižala, prodajalcem neprodana ter bi režijski stroški in obresti, ki se plačujejo za posojeni kapital Narodni banki, vedno bolj obremenjali in zvišovali nabavno ceno, tako da bi razlika med nabavno in prodajno (tržno) ceno postajala čim dalje večja, kar bi povzročalo vedno večjo izgubo za državno blagajno.«

Na kapital 55 milijonov dinarjev znaša izguba 15 odstotkov 8.250.000 Din, a če se upoštevajo ostali režijski stroški, ki istotako spadajo v nabavno ceno, potem ni težko izračunati, da izguba teh 15 odstotkov presega 10 milijonov Din, z zajamčeno izgubo poverjenikom pa znaša škoda države nad 15 milijonov dinarjev.

Torej: na 55 milijonov dinarjev vložnega kapitala je izgubljenih 15 milijonov Din, a pri tem so živila bila še dražja nego na trgu. To je dejstvo, ki se ne da izpodbiti.

Kar se tiče Hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva v Zagrebu, sem že v svojem ekspoziceju rekel, da stvar ni končno likvidirana in da obstajajo neke difference, katere je treba preiskati.

Knjigovodstvo poverjenega mi ministertva mi je predložilo naslednje poročilo:

»Za doseg prehrane Hrvatske in sploh za nabavo hrane za ostale pasivne kraje, so se poverjeniku Gospodarskemu društvu izposlovali menični krediti pri Narodni banki v zneske Din 29 milijonov s tem, da izplača menice Narodni banki najdalje do 1. decembra t. l. Razen gornjega kredita je dobilo Gospodarsko društvo od tega ministertva (zbrano od raznih poverjenikov) znesek Din 57.234.124 2 para. Vsega Din 86.234.124.02.

To poročilo sta podpisala dva nadzornika in en knjigovodja poverjenega mi ministertva. To poročilo je zame, vsaj za sedaj, merodajno.

Protivno temu računu po knjigah tega ministertva je podalo Gospodarsko društvo ministertvu dne 26. novembra t. l. poleg poročila naslednji obračun:

Za nabavo nad 1533 vagonov koruze, ob enem s stroški, smo izdali Din 57.544.680.75. Temu nasproti smo prejeli za pokritje raznim navedenim ustanovam dobavljenega blaga, in to iz njihovih kreditov pri Narodni banki SHS Din 46.244.827.42. Po tem bi preostalo v obračunu nasproti ministertva, vpoštevajoč kredite Narodne banke, ki so služili svrham prehrane, naše terjatve, za katero bi morali pri Narodni banki razbremenjeni (razen kreditov, danih v Srbiji po nalogu ministertva), Din 11.299.842.33, čemur bi bilo v slučaju trenutne likvidacije v naše razbremenjenje prišteti še vsoto kreditov, podeljenih po nalogu ministertva v Srbiji, in sicer Din 2.726.960.04. Potemtakem bi morali biti kot dolžniki Narodne banke SHS pri njej razbremenjeni za skupno vsoto Din 14.026.802.37.

Vpoštevajoč, da smo v Narodni banki SHS prejeli kreditov za Din 29.000.000.—, preostalo bi naše dolgoznanje na račun obratnega kapitala Narodne banke, danega za prehrano, ako bi se izvedlo gornje razbremenjenje z dinarji 14.026.802.37 v znesku Din 14.973.197.63.

Ministertvo socialne politike nam je nakazalo vrhu tega iz lastnih sredstev, in to za pokritje obračuna Din 7.777.295.20. Izhaja torej po samem obračunu v našo korist definitivni dolgovni saldo ministertva v znesku Din 3.522.547.13. K temu kreditu, ki so se dali v Srbiji po nalogu ministertva Din 2.726.960.04. Vsega Din 29.000.000.—.

Podal sem stališče in račune obeh strank, a ko se preišče vse poslovanje Gospodarskega društva in likvidacija teh odnošajev, se bo ugotovilo, katera stran ima prav, česar jaz takčas ne morem presoditi.«

Dnevne novice.

— List ustavimo s torkovo številko vsem onim zamudnikom, ki smo jih pred tednom z izpolnjenimi položnicami ponovno opomnili na plačilo zaostanka, a nam do danes niso poslali označenega zneska. Zadržane številke prejmo p. n. naročniki takoj po dospelosti plačila.

— Štefan Kührar preklicuje. Meseca septembra t. l. je priobčila demokratska »Morszka Krajina« nesramen napad na poslanca župnika Klekla. Poslanec Klekl je vseled tega vložil tožbo zaradi žaljenja časti. Sedaj objavlja urednik »M. K.« in kandidat ob zadnjih volitvah Štefan Kührar iz Markiševca izjavo, v kateri pravi, da je bila vsebina celega članka neresnična, da je »M. K.« v navedenem članku gospoda poslanca Jožeta Klekla neopravičeno žalila, da je bila vsebina članka izmišljena in da se gospodu poslancu ničesar od tega, kar je pisala »M. K.«, očitati ne more. Kon-

čno se Štefan Kührar poslancu zahvaljuje, da je umaknil svoj tožbo.

— Zveza duševnih delavcev v Sloveniji poziva vse organizacije duševnih delavcev, da se udeležijo ustanovnega občnega zbora dne 30. decembra ob 10. dopoldne v balkonski dvorani ljubljanskega vseučilišča. Njen smoter je moralna in materialna zaščita duševnih delavcev, h katerim se prištevajo oni, ki v svojem življenjskem poklicu delujejo pretežno na podlagi svojih intelektualnih sposobnosti. Ze prijavitelne organizacije dobe posebno obvestilo s pravili, one organizacije pa, ki se mislijo še pridružiti, naj se zgledajo v pisarni Slovenske Matice, da dobe tam pravilna navodila. Dnevni red ustanovnega občnega zbora obsega poročilo pripravljalnega odbora, sprejem pravil, volitev definitivnega odbora (predsednika, 10 odbornikov in 3 nadzornikov) in slučajnosti.

— Porotne razprave, ki so bile razpisane za ponedeljek, 17. decembra, so preložene na petek, 21. decembra.

— Tovarna za kolke na pusti Aladar. Kakor znano, je oblast prišla na sled velikemu ponarejanju kolkov po 100 in 1000 dinarjev. Ponarejevalnica se je nahajala na pusti Aladar v Banatu. Ponarejevalsko društvo so tvorili lastnik puste Hippich, Balog, Helfter, Herzog, Löwy in drugi, bivajoči v Novem Sadu, Zemunu in drugod. Posel jim je sijajno uspeval ter so s polnimi rokami razmetavali denar. Večino članov družbe so že spravili na varno. Država je oškodovana za nad 100 milijonov dinarjev.

— Osební promet na Gorenjskem. Pričeti s 16. decembrom t. l. vozita na progi Ljubljana gl. kol.—Jesenice in obratno zopet osebna vlaka št. 913 in 914 dnevno redno. Od tega dne dalje je torej osebni promet na Gorenjskem isti kot pred nezgodo.

— Zakon o državní trošarini, takšah in pristojbinah izide v četrtek, 20. decembra t. l. v »Uradnem listu pokrajinske uprave za Slovenijo«. Komad po Din 3.50, dokler bo trajala zaloga.

— Promocija. 7. t. m. je na graškem vseučilišču promoviral g. Janez Lovšin iz Ribnice za doktorja vsega zdravilstva. Vrlemu našemu prijatelju, ki je daleč od domovine veliko preizkusil tekom svetovne vojne, ki je prekinila njegove študije, ob dosegu cilja iskreno čestitamo!

— Msgr. Bary o položaju pravoslavne cerkve v Rusiji. »Times« objavlja izjave msgr. Baryja o vtisih, ki jih je dobil o položaju ruske pravoslavne cerkve povodom svojega obiska v Rusiji in pri patrijarhu Tihonu. Msgr. Bary pravi, da napravlja patrijarh Tihon, dasi je star že 58 let, vtis bolnega starčka. Patrijarh je pod stalnim nadzorstvom sovjetskih agentov ter je jako težko dobiti dovoljenje za obisk pri njem. Msgr. Bary je dosegel od sovjetskih oblasti dovoljenje, da je smel patrijarha obiskati, z njim govoriti in prisostvovati 1. r. »mra službi božji, ki jo je v stari kremeljski katedrali opravil patrijarh. Cerkev je bila nabito polna vernikov, v nasprotju s cerkvami, katerih so se polastili »islavitelji« žive cerkve«, ki so vedno puzne. Pred svojim odhodom iz Rusije je msgr. Bary še enkrat obiskati patrijarha, da bi mu predlagal, naj imenuje svojega naslednika za slučaj smrti, ker ob danih prilikah svoj čas ne bo mogoče sklicati cerkvenega zbora, da se tako vendar ohrani integralnost pravoslavne cerkve. Tega svojega načrta po msgr. Bary ni mogel uresničiti, ker ga patrijarh zaradi svoje velike oslabilosti ni mogel sprejeti. Msgr. Bary je iz Rusije ponesel vtis, da preživlja pravoslavna cerkev svoje zadnje dneve. Po njegovem mnenju bo ostala samo še toliko časa, dokler bo živel patrijarh Tihon, po njegovi smrti pa bo razpadla. Patrijarh je čisto strl in sovetji očitno čaka le na njegovo smrt, da zadajo pravoslavni cerkvi zadnji udarec.

— Ukaz za uničenje vseh verskih in teoloških knjig v Rusiji. Kakor poroča »Ruskult«, je sovjetska oblast izdala ukaz, da se morajo vse knjige, ki nasprotujejo duhu in težnjam komunizma, odstraniti iz vseh knjižnic in knjigarn po celi Rusiji, posebno pa verske in teološke knjige. Vse knjige te vrste, ki so mogoče oblike ali sicer brez znanstvene vrednosti, naj se brezpogojno uničijo, ostale pa izroče municipalnim knjižnicam, kjer jih spravijo in zaklenejo v omare. Te knjige se bodo dajale v pogled le v znanstvene svrhe proti posebnemu oblastvenemu dovoljenju.

— »Kupčija z generalnimi pasošci. V Dalmaciji so prišli na sled sleparski družbi, ki je kupčevala z »generalnimi pasošci«. Družba je imela svojo javno pisarno v Gružu pod naslovom »Rade«, komisionalni in odpraviški posli. Podružnice je imela v Splitu, Sučurcu in Zadru. Sleparji so kmetom prodajali ponarejene potne listine — generalne pasošce po 20 do 30 tisoč dinarjev. Odpravljali so ljudi preko Zadra v Italijo, odkoder so jih seveda oblasti pošiljale nazaj. Člane družbe, ki jo je vodil neki Miloš Mate, so zaprli.

— Zrtov »najbolje družbe«. V Novem Sadu je izvršil samomor 75 letni višji natakár v kavarni »Kraljica Marija« Jean Wiener. V smrt so ga gnale denarne stiske. Moral je skrbeti za dva vnuka, a izposojene je imel velike vsote denarja, ki ga ni mogel iztirjati. Njegovi dolžniki — približno 20 — so člani takojimenovane »najbolje družbe«, a niso imeli v sebi toliko poštenja, da bi bili starem možu vrtnili, kar so mu bili dolžni. Tako je bil natakár sam prisiljen, delati dolgove, iz ka-

terih več nikamor ni vedel. Njegovo smrt imajo na vesti gospodje »najbolje družbe«.

— Is Crnomlja. Zupanstvo mestne občine Crnomelj naznanja, da se vrši prihodnji sestanek v torek, dne 18. decembra, ne pa 24. decembra, kakor je bilo po razglasih objavljeno. 7589

— Razne nesreče. Ko je bil delavec Zupan Janez v tovarno v Trzinu na delo je padel in si zmečkal na levi strani prsni koš. — V tovarni vlagali in kemikalij v Ružah je delavcu Stanču Hermanu odletel kosček lesa v desno oko, vseled česar je moral v mariborsko bolnico. — Hlapca Fajdiga Mihaela, pri Terpinu Jakoba v Ljubljani je kobila udarila s kopitom po glavi. Prepeljan je bil v bolnico. — V usnjarni Kirblisch Karla v Sv. Trojici pri Mariboru je pomočnika Gimgi Mihaela zagrabil stroj za gladenje kož in mu zmečkal tri prste na levi roki. — V predilnici v Litiji je delavec Gošte Julijano zagrabil jermen in ji zmečkal levo roko. — V parketarni Kotnika Franceta na Verdu pri Vrhniki si je ključavničar Čibej Viktor zmečkal sredinec leve roke. — Vidovič Martin, kovski vajenec pri Mikarju Mihaelu v Sp. Leskovcu se je udaril s kladivom po desni roki in zmečkal kazalec. — Na skladišču tvrdke »Gorjan« v Novemestu si je delavec Kozlevčar Anton zmečkal kazalec leve roke. — Horvat Ignac, čevljarški vajenec pri Vukanu Mihaelu v Rakičanu se je močno urezal na levi roki. — Pri Stavbni družbi v Kamnolomu v Podpeči je delavca Šviglja Janca udaril sodelavec po nesreči s kladivom po glavi. — Pri šumski upravi v Kostanjevici se je drvar Pelan Jožef usekal na levo roko. — Bouaja Urša, zaposlena pri stavbnem podjetju Karla Jezernika v Celju si je zmečkala desno nogo, ker ji je padel nanjo hloč. — V gozdu Jeretina Rudolfa v Polulah pri Celju so se Jeretin Franc usekal na desno ramo. — V papirnici v Vevčah se je Verščaj Anton usekal v levo nogo. — V kemični tovarni v Mostah si je delavec Čemažar Ciril zmečkal krč. — V tovarni lepence in papirja v Sladkem vrhu pri Mariboru je delavca Ferka Avgusta zagrabil stroj za izdelovanje lepence in mu razparal levo roko. — Pri tehnični upravi v Ormožu si je delavec Lukman Matija zmečkal levo nogo, ker mu je padel velik kamen nanjo.

— Zahtevajte povsed našo domačo Kolinsko cikorijo, izvrsten pridelate za kavo. 6559

Primorske novice.

p Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri. »Istrac« poroča: Dne 11. t. m. so se sestali naši glavni, že dolgo vrsto let znani narodnjaki. Z ozirom na težke razloge, ki smo jih v prošli številki navedli (kršenje sporazuma od strani druge struje op. ur.) in zato, da se že enkrat začne sistematično in temeljito narodno-obrabno delo, zedinili so se v mnenju, da je nujno potrebno, da nadaljuje svoje delo edino zakonito »Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri«. Po vsej priliki se bo tedaj v kratkem vršil glavni občni zbor tega društva, ki je že veliko let vodilo naše ljudstvo v Istri po težkih klancih in v ljutih borbah.

p Ostra politična borba. Borba med Trstom in Istro se je tako poostрила, da dobivajo odborniki »Tiskovnega društva v Pazinu« iz Trsta pisma v katerih se jim grozi z smrtjo.

Štairske novice.

š Ustanovni občni zbor podružnice »Krekeve mladine« v Celju se vrši v nedeljo, dne 16. decembra ob 3. popoldne v dvorani »Hotel Beli volk« v Celju. Vabljeni so vsi mladi delavci in delavke ter vsi prijatelji delavske mladine, da se ustanovnega občnega zbora gotovo udeležijo ter pristopijo kot člani »Krekovi mladine«.

š Občni zbor Udruženja vojnih invalidov, podružnice v Mariboru, se je vršil, kakor smo na kratko že poročali, v nedeljo, dne 9. t. m. ob množični udeležbi članstva in delegatov z dežele in je napravil konec neznošenemu stanju v podružnici ter obračunal s svojimi laži-prijatelji, ki jim ni bil glavni namen povzdigi organizacije in koristi članstva, temveč so igrali osebnosti in politika glavno ulogo. Občni zbor je z ogorčenjem obsodil takšno delovanje. Dosedanjemu gerentu Justinu Zborovalcu sploh niso pustili govoriti. Kadarkoli je začel, je moral vsled neprestanih medklincev in življenja nehati. Najzanimivejša je bila točka: volitev novega odbora. Kandidatne liste so bile predložene štiri, izmed katerih pa se je na predlog zastopnika izvrševalnega odbora sestavila ena. Predsednikom je bil izvoljen z velikim odobravanjem in skoraj soglasno (razen glasu bivšega gerenta Justina in par njegovih priganjačev) tov. A. Krepek, ki je v svojem sklepnem govoru dal zagotovilo, da bo skrbno čuval interese organizacije in koristi članstva, da vnaprej ne bo več prostora v invalidski organizaciji ne za to ali ono politiko. Občni zbor je trajal neprestano od 9. dopoldne do 3. popoldne. Zborovalci so vztrajali do zadnjega. Bivši gerent Justin, si guren zmage, jo je pa — poparjen nad porazom in blamažo — tiho pobrisal.

Iz Prekmurja.

Cerkvene zadeve. Od 1. decembra t. l. je Prekmurje kot apostolska administratura pri mariborski škofiji. Kanonik Slepec v Murski Soboti in kanonik Strauss v Dolnji Lendavi nista več generalna vikarja, ampak samo delkana. Trije kaplani: Deli iz Beltince, Kos iz Turnišča in Drimmel iz M. Sobotte so prestavljani na Mažarsko. Iz Mažarske pa prideta Osterc za Turnišče in Godina na še nedoločeno mesto. — Škofa dr. Karlina prvi pastirski list za Prekmurje se je čital v vseh cerkvah 2. decembra v prekmurščini. V njem se našlo znanja, da bo na spomlad v vseh župnijah Prekmurju sv. birma.

Božično akademijo prirede učenci meščanske šole v Murski Soboti 22. decembra zvečer. Spored ima deklamacije, pesmi in dramske slike.

Martiniše se bo zval dijaški dom v Mur-
ski Soboti na čast panonskemu svetniku sv.
Martinu. Zupnik Baša je predsednik odbora,
ki pobira milodare.

Okr. šolski nadzornik za Prekmurje Fr.
Cvetko bo kmalu zapusti mesto in pride
drug nadzornik.

Dijaški kotiček so dobile »Novinec. Di-
jaški-visokošolci pišejo v njem o »Martinišcu«
ter o desetletnici smrti velikega prekmurske-
ga narodnjaka kanonika in župnika na Tišini,
dr. Franca Ivančiča (Kodila).

Škof dr. Josip Srebrnič — častni član »Danice«.

Dr. Josip Srebrnič je mož, katerega se
mora spominjati o priliki njegovega posveče-
nja za krškega škofa tudi slov. kat. dijaštvo,
ker se je ves čas svojih visokošolskih študij
udeleževal sam katoliškega dijaškega gibanja
in je tudi še potem, ko je že stopil v javno živ-
ljenje, stal z njim vedno v ozkih zvezah in
imel za naše dijaštvo vedno prijateljski na-
vet.

Kot slušatelj filozofije na dunajski uni-
verziteti je bil v IX. tečaju na običnem zboru
sprejet za rednega člana »Danice« in že na
istem običnem zboru je bil izvoljen tudi za re-
vizorja. Od tedaj naprej ga srečavamo med
najgibljivejšimi člani »Danice«. Zato so mu to-
variši tudi zaupali v društvu častna mesta. V
X. tečaju je bil društveni podpredsednik in
v XIII. tečaju je bil izvoljen za predsednika.
Prve njegove besede, ki jih je izpregovoril
kot novi predsednik »Danice« so bile: »Ako
kdo hoče poznati »Danico«, mora poznati kon-
gregacijo in če hoče biti pravi »Danicar«, mo-
ra biti prej ali slej kongregacionist.« To so be-
sede, ki bi se jih moral naučiti na pamet vsak
katoliški akademik in po njih vrvati vse
svoje javno in zasebno življenje. »Danicar«
kronist Karel Capuder pa poroča: »Predsed-
nik si je v tem tečaju pri nastopu svojega me-
sta stavil nalogo, dvigniti versko življenje v
»Danici« na kolikor mogoče visok nivo. Zato
so v tem tečaju skoro vsi člani »Danice« po-
stali udje kongregacije.« (Po desetih letih
str. 111—112.)

Ko ga je previdnost božja poklicala v se-
menišče in tudi še potem, ko je že stopil v
javno življenje, se je dr. Srebrnič vedno zani-
mal za slov. kat. dijaštvo. Za »Danicino« spo-
minsko knjigo »Po desetih letih« je napisal
lepo razpravo »Idealnost in slovensko dija-
štvo«, ki je še danes, že skoro po dvestih le-
ti, kar je prišla na svetlo, vredna branja. Ko
je po svetovni vojni zopet izšla »Zora«, je bil
dr. Srebrnič med prvimi sotrudniki, ki so ji
vskičili na pomoč. Napisal je za XXI. let-
nik »Zore« dva članka »Pregledje« (str.
27 itd.), kjer obravnava delo slovenskega di-
jaštva v preteklosti in daje novih smernic za
bodočnost, ter »Iz dobe idealnih let« (str. 36
itd.), kjer se z veseljem spominja onega življen-
ja v »Danici«, ko se je bil boj za novo geslo:
»Na delo krščansko!« Udeleževal se je dr.
Srebrnič rad tudi društvenih prireditve, izle-
tov itd. Zadnjič je bil med kat. akademiki na
letosnjem izletu na Turjaku.

Z ozirom na to in ker si je on pridobil
tudi zaslug kot kulture delavec (predsednik
»Leonove družbe«, urednik »Časac«, itd.), je
odbor »Danice« predlagal na izrednem obič-
nem zboru dne 29. novembra t. l., da se izvoli
dr. Srebrnič, mož, ki je izšel iz vrst »Danicar-
jev« in ki zasede kot prvi naslednik stoli-
ce našega velikega dr. Mahničarja, duševnega
očeta »Danice«, za častnega člana. Predlog je
bil sprejet soglasno.

Katoliški akademiki, posebno pa »Danicar-
je« želimo novemu krškemu škofu, da bi
bog blagoslovil njegovo delo in ga prosimo,
da ostane še nadalje prijatelj našega, dijaške-
ga pokreta. Zato mu kličemo iz srca: Bog bla-
goslovi Tvoje delo, da boš vreden naslednik
velikega Mahničarja!

Gospodarstvo.

O romunskem gospodarstvu.

V Romuniji se bje že dolgo časa ljut boj
za petrolejske vrelce med angleškimi in fran-
coskimi skupinami. Romunija producira že
danes precejšnjo množino svetovne produkcije
je; pa viri se niso dobro izkoriščeni, nekateri
pa še sploh niso načeti. Zato nam je boj za to
lako zaželeno blago lahko razumljiv. Pravijo,
da bo Romunija enkrat za lahko do izvede
bikratno današnjo količino. Sedaj producira
— po Zagreber Tagblattu — zanimive novosti o
tem konkurenčnem boju. Romunska vlada se
je pogajala s Francozi o prepustitvi izkorišča-
nja vrelcev neki francoski skupini. Tako da-
leč so pogajanja že prispela, da so govorili
o dovršenem dejstvu. Ponudba je bila za Ro-
munijo precej ugodna, ker je bil zasiguran
velik kapital.

Kljub temu je pa finančni minister Bra-
tjanu ponudbo zavrnil, ker ni bil zadovoljen
s francoskim petrolejskim monopolom. Svoj
sklep motivira tudi z zunanjo politiko, češ da
bi taka kupčija zamotala razmerje med za-
vezniki in bi poostрила politični položaj. Z an-
gleške strani pa hočejo priboriti izkoriščanje
družbi Anglo-Persian Oil, pri koji je angle-
ška vlada soudeležena s 60 odstot. Ko so Fran-
cozi to zavohali, so šli s podvojeno energijo
na delo, v ozadju je bila visoka pariška fi-
nanca. Francozi so napravili sindikat, ki je

to vprašanje študiral in ki hoče ustvariti na-
rodno francosko petrolejsko zvezo. Sindikatu
so dali na razpolago 500 milijonov lejev, vla-
da sama je udeležena z 20 odstot = 100 mili-
jonov — lej je malo manj kot pol dinarja —.
Sedaj so pa spet Angleži pritisnili in so po-
slali v Romunijo samega Vickersa, šefa veli-
kanskega premožnega, petrolejskega itd.
sindikata, imenov. po njem. Vickers je so-
rodnik Baldwinov, Ker pa Angleži trenutno
niso mogli spraviti potrebnega kapitala sku-
paj, so se pogajanja razbila. Tedaj se je pa
pojaval francoski senator Berenger in je do-
segel z osebno intervencijo res nekaj uspehov:
prepustitev petrolejskih pokrajin in izkori-
ščanje surove nafte. Za njim stoji bančan sku-
pina Dreyfus in Polnare, ki je obljubila za
izključno prepustitev petrolejskih vrelcev 350
do 400 milijonov francoskih frankov. Ko se je
kupčija bližala zaključku, je pa francoska sku-
pina svoj predlog modificirala in je predlagala
za ustanovitev francosko-romunskega petro-
lejskega trusta milijard frankov. Polovica bi
se izplačala takoj, polovico tekom enega me-
seca, Romunija bi imela v trstu večino. Bra-
tjanu je pa energično odklonil in tako je tu-
di ta načrt padel v vodo.

Sitnosti imajo Romuni tudi z eksportom
moke. Po ministrski odredbi smejo eksporti-
rati moko poleg mlinov tudi posredovalci.
Mlinarji so se pa pred par dnevi energično
izrekli proti tej odredbi, ker bi bil eksport
prepuščen samo špekulaciji elementov, ki
stvari ne poznajo. — Z drugo besedo: Vele-
mlinarji se boje, da bi poleg njih še kdo drug
kaj zaslužil. — Carina 35.000 lejev za vagon
je pa menda res previsoka. V Temešvaru
zbrani zborovalci so poslali v tej zadevi depu-
tacije k ministru Constantinescu in grozijo v
slučaju nepovoljnega odgovora z represalija-
mi. Kaj je minister odgovoril, še ne vemo.
Boj zasledujejo iz umljivih razlogov z veliko
vnemo tudi naši velemlinarji.

g Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani
je zvišala na podlagi sklepa običnega zbora
delničarjev z dne 6. maja 1923 in odobrenja
ministrstva za trgovino in industrijo odd. VI.
št. 3309 od 14. avgusta 1923 svojo delniško
glavnico od 25 na 37 in pol milijonov dinar-
jev brez vplačila delničarjev z zvišanjem no-
minalne vrednosti vseh izdanih 250.000 del-
nic od 100 na 150 dinarjev iz azijskega re-
zervnega zaklada banke.

g Izredni občni zbor delničarjev Ljubljan-
ske kreditne banke. Včeraj, dne 15. t. m. se
je vršil v bančni dvorani Ljubljanske kredit-
ne banke v Ljubljani pod predsedstvom pre-
sednika dr. Karla Trillerja izredni občni zbor
banke. Udeležilo se ga je 101 delničar, ki so
zastopali 200.556 delnic in imeli 19.968 gla-
sov. Zastopane so bile tedaj štiri petine ce-
lotne delniške glavnice. Sklenjeno je bilo zvi-
šanje delniške glavnice od 37 in pol milijona
na 50 milijonov dinarjev z izdajo 83.333 novih
delnic po Din 150 nominalne in so bi sprejete
spremembe pravil, ki se nanašajo na to zviša-
nje. Sklenjeno zvišanje glavnice se izvrši, kot
čujemo, še tekom meseca decembra t. l.

g Izredna glavna skupščina Hrvatske es-
kompne banke, obdržana dne 6. decembra
t. l. je sklenila zvišanje delniške glavnice od
popolnoma vplačanih Din 100 milijonov na
Din 200 milijonov, katero zvišanje je odobre-
no z rešenjem gospoda ministra trgovine in
industrije z dne 8. t. m. št. VI. 5636. Izvršu-
joč deloma ta sklep glavne skupščine je rav-
nateljstvo določilo na svoji seji dne 12. t. m.,
da še tekom tega meseca pristopi XVIII. emi-
siji delnic Hrvatske eskompne banke. Za
enkrat se emisira nom. Din 40.000.000, tako,
da bo vplačana delniška glavnica znašala Din
140.000.000. Rok subskripcije je določen od
15. do vključno 29. decembra t. l. Od 400.000
komadov akcij se daje starim delničarjem 250
tisoč novih akcij na subskripcijo, torej na štiri
stare ena nova delnica in sicer po tečaju Din
132.50 tel. quel. Ostalih nom. Din 15.000.000
prevzame fiksno sindikat. Nove delnice se
udeleža na dobičku počenši s 1. januarjem
1924. Natančnejše pogoje emisije vsebuje to-
zadeveni prospekt, ki je objavljen v časopisih.
Kakor pri XVI. (november 1922) in XVII.
(maj 1923) emisiji delnic, tako sodeluje tudi
pri XVIII. emisiji angleški kapital, pod vod-
stvom Anglo-Austrian Banke Ltd., London.

g Gospodarski stroji za češkoslovaške ko-
loniste na Ruskem. Sklenila se je pogodba za
uvoz gospodarskih strojev v vrednosti 15 mi-
lijonov č. k. za češkoslovaške naseljence na
Ruskem, ki so bili prizadeti zaradi slabe le-
tine.

g Dobrovoljačka banka, d. d. v Zagrebu
sklicuje na dan 23. decembra t. l. izredni ob-
čni zbor v svrhu izpolnitve upravnega sveta
ter spremembe nekaterih točk družbenih pra-
vil, ki so potrebne za ožje sodelovanje tega
zavoda z banko Čehoslovaških legionarjev v
Pragi. Dobrovoljačka banka, ki je temeljna
gospodarska institucija jugoslovanskih dobro-
voljcev iz vseh front svetovne vojne, bo de-
z interesno skupnostjo z eno najmočnejših čehoslovaških bank svoje posle znatno razširila
ter pripomogla s to svojo zvezo tudi še k te-
nejšem gospodarskemu zblizanju naše kralje-
vine in Čehoslovaške republike. Omenjena
banka, ki se lepo razvija, ima že nekaj mese-
cev svojo podružnico tudi v Ljubljani, na Du-
najske cesti št. 31.

g Produkcija petroleja v Romuniji. Vsa
produkcija grobe petroleja v oktobru je zna-
šala 120.471 ton, za 247 ton več kakor v sen-

tembru. V prvih devetih mesecih letošnjega
leta je znašal izvoz petrolejskih izdelkov ton
289.916, medtem pa lansko leto v isti dobi ton
315.512. Vzrok zmanjšane izvoza tiči v tem,
da so iz leta 1921 ostale večje zaloge petrole-
ja za leto 1922. Največje množine romunskega
petroleja so kupile naslednje dežele: Italija
41.559, Turška 19.552 ton, Francoska 13.716
ton, Bolgarska 4821, Angleška 1831 ton, Nem-
ska pa 1002 toni.

g Poštna hranilnica v Romuniji. Romun-
ska zveza bank izdeluje načrt glede ustanovit-
ve poštnih hranilnic v Romuniji.

g Znižanje davkov na Poljskem. Poljsko
finančno ministrstvo je izdalo naredbo, ki zni-
žuje davek na petrolej. V Gorenji Šleski bo
znašal davek na petrolej 25 odstot, v dombrov-
skem in krakovskem okolišu, 12 odstot, 16 od-
stotkov in 22 odstot. kakršna bo pač kakovost
petroleja. Poleg tega bo znižan davek tudi na
premog, kar ga je določenega za izvoz, in si-
cer za nadaljnjih 5 odstot.

g Poljska tekstilna industrija. V primeri
s predvojno produkcijo izkazuje današnja
poljska tekstilna industrija naslednje številke
produkcije: pri bombaževini 100, pri volni 75,
pri lanu 70, v juti 60 in pri svili 50 odstotkov.

Zadružno - nospodarski tečaj.

Prihodnji teden se vršijo zadružno-go-
spodarski tečaji v naslednjih okrajih:

V ponedeljek, dne 17. decembra na
Vrhniki,

v torek, dne 18. decembra v Dole-
njem Logatcu,

v sredo, dne 19. decembra v Cerk-
nici,

v četrtek, dne 20. decembra v Starem
trgu pri Ložu.

Ljubljanske novice.

Ij Umrla je ga. Marija Smole roj. Kor-
din. Bila je skrbna mati in zapuščala tri otroke.
Vzgladna vsled svoje marljivosti je bila pri-
ljubljena pri vseh. Pogreb preblage rajnice
se bo vršil danes ob pol 4. pop. iz hiše žalosti
Zelena Jama 59. Blag ji bodi spomin!

Ij Dobrovoljci! Odbor Saveza dobrovolj-
cev obvešča vse člane, da je včeraj umrl v jav-
ni bolnici naš član Viktor Merlak, udele-
ženec bosanskega vstaja pod vodstvom pokojne-
ga kralja Petra I. Ko že nismo uspeli, da bi se
izboljšalo njegovo bedno življenje, izkažimo
mu svoje priznanje vsaj na njegovi zadnji poti.
Pogreb se vrši v ponedeljek, 17. t. m. Uro ob-
javimo na društveni deski.

Ij Izjava ge. Thierry-Kavčnikove. Ker sem
z raznih strani čula, da so hoteli gledališčni
upravi, oziroma ravnateljstvu opere blizu sto-
beči krogi — v mnenju, da so vzeli celo glas-
beno življenje v zakup — moj nedeljski na-
stop onemogočiti ter celo vplivati v gotovim
smislu na kritike, sem svoj nastop pri III. mla-
dinskem koncertu odpovedala. Le vsled proš-
nje g. Jeraja in v ožigled namenu te matinee
vzlic temu sodelujem. — Wilma de Thierry-
Kavčnikova.

Ij Zanimivo predavanje. Kakor znano, se
je povrnil iz mažarskega ujetništva g. Božidar
Sever, katerega so imeli zaprtega Mažari
v Budimpešti skoro 2 leti. G. Sever je bil ujet
kakor član naše razmejilvene komisije v Prek-
murju, bil pa je že prej iz nacionalnih ozir-
ov zaprt na Dunaju in v Budimpešti. Svoje do-
življaje v ujetništvu, posebno pa še trpljenje
naših ljudi pod mažarskim in nemškim nasi-
ljem, nam bode podal v predavanju, katerega
priredi v torek, dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer
pod okriljem Jugoslovanske Maticе v Ljublja-
ni. Kraj predavanja javimo v torkovi številki.
Danes pa že opozarjamo občinstvo, da se tega
zanimivega predavanja polnoštevilno udeleži.

Ij III. mladinsko predavanje, ki se vrši
pod naslovom »Arija« in kateri spored izvajata
operna pevca ga. Thierry Kavčnikova in g.
Šimenc se ponovi v ponedeljek, dne 17. ob 11.
dopolodne z povsem istim sporedom v dvorani
Filharmonične družbe. Muzikalno predava-
nje je namenjeno samo gojencem naših šol in
učiteljskemu osebju dotičnih. Sporedi, kolik-
or jih je še na razpolago, se dobe pol ure
pred začetkom v veži Filharmonične družbe.

Ij Predavanje v Stolni Prosveti v ponedeljek
točno ob 8. uri zvečer v družbeni dvorani v Kr-
žankah.

Ij Šentjakobsko prosvetno društvo v Ljubljani
priredi danes ob pol 8. zvečer predavanje. Govo-
rnik dr. Jožef Turk. Po predavanju bo občni zbor.
Vsi člani društva naj se ga gotovo udeležijo.

Ij V Krekovi prosveti predava danes ob petih
popoldne msgr. Viktor Steska: Iz sodne dvo-
rane.

Ij Predavanje v Rokodelskem domu. V pon-
deljek, dne 17. t. m. bo predaval v dvorani Roko-
delskega doma g. stolni vikar Franc Koretič. Vstop
k predavanju je prost. Pričetek točno ob 8. zvečer.

Ij Višji izobraževalni tečaj na dr. Krekovi
kuharsko-gospodinski šoli ima v ponedeljek, dne
17. t. m. običajno predavanje od četrta na 19. do
četrta na 21. — Vodstvo.

Ij Oder Krakovo-Trnovo, Kolesijska ulica 1,
priredi v spomin petletnice smrti Ivana Cankarja
nocoj ob pol 8. njegovo dramo v 3 dejanjih: »Kralj
na Betajnovci«. Pred predstavo predava o Iv. Can-
karju g. prof. dr. Puntar. Z ozirom na slovesno
priliko vjudno vabimo k številni udeležbi. Odbor.

Ij Slov. katol. prosvetno društvo za Krakovo-
Trnovo ima v ponedeljek ob pol 8. zvečer v Kole-

zijski ulici 1 svoj letni občni zbor. Običnega zbora
naj se udeležijo vsi člani oziroma članice. Odbor.

Ij Prosveta frančiškanske župnije vabi na
redno predavanje, ki se vrši v torek, dne 18. t. m.
Predava g. urednik Smodej o šolskih razmerah
v naši državi. Pridite!

Ij Slovensko marionetno gledališče v Ljublja-
ni. Ker je danes dvorana Mestnega doma zasede-
na, ostane ta dan gledališče zaprto, kar naj cenje-
no občinstvo blagovoli oprostiti. Za božične praz-
nike se pripravljajo kaj pester spored. Igrali se bo-
sta dve noviteti in sicer: Pocijev »Gozdni kralj
Lavrice«, pravljica igra s petjem in plesom v 3. de-
janjih, ter enodejanka »Gašperkovo božičevanje«, iz-
virna slovenska igra, katero je spisal Miran Jarc.
Na sv. Stefana dan t. j. 27. decembra pa bo mari-
onetno gledališče s Pocijevimi »Carobnimi goštic
proslavilo jubilej stote predstave.

Ij Gremijalna seja mestnega magistrata Ljub-
ljanskega se je vršila v petek, 14. t. m. Iz posa-
meznih referatov poročamo sledeče: Fijakarske
koncesije se je podelila gg. Josipu Gorjupju in Ev-
stahiju Lipecu. Tekli Voltman se je dovolil prenos
Kirbischeve gostilniške koncesije, enako sta se do-
volila prenosa gostilniških koncesij tudi Frančiški
Kačič in Francetu Piškurih. Lopa Ivane Mletič na
Vodnikovem trgu se je podelila Avgustu Adam-
čiču. Oskrbljena vremenske hišice v Zvezdi se je
Francetu Zajcu zvišala od 120 Din na 500 Din let-
no, Francetu Gajšku se je zvišala najemnina vrti-
ljaka. Prošnje Pirnata, Puchingerja in Gračnerja
radi odpisa pasjega davka se zavrnejo. P. Keršič
se zniža najemščina za košarno na 4000 Din in
se mu dovoli plačilo v štirih obrokih. Prošnja Man-
dije Hadžifeldić za pečenje čevabčičev na Mariji-
nem trgu se odkloni. Invalidu Francetu Matičiču
se zniža najemščina barake, prošnja Ivanke Jakopin
za prodajo zelenjave na trgu v Sp. Šiški se odklo-
ni. Mariji Tavčar se ne dovoli prostor za trafikno na
Miklošičevi cesti, enako se zavrne prošnja A. Mar-
kiča za postavitev barake za prodajo živil na Du-
najske cesti. Tvrški Tönies se zabrani zagraditev
parcele ob podaljšani Pražakovi ulici, Milanu Kle-
menčiču se bo najemščina dvorane v Mestnem do-
mu za marionetno gledališče kasneje določila. —

Uporabna dovoljenja za nove hiše so se izdala: Po-
kojinskemu zavodu za hišo na Aleksandrovi cesti
in Jadranski zavarovalni družbi za novo trinad-
stropno hišo v Beethovnovi ulici, Trgovski banki za
prezidavo hiše in nove trinadstropne dvorišne
stavbe na Dunajski cesti, Ivanu Nagyju za novo vilo
na Groharjevi cesti, Tomažu Mencingerju za po-
stavitev nove krušne peči, Ivanu Vrtačniku za no-
vo parno žgalsnico na Tržaški cesti, Mariji Ivanc za
nove podstrešne sobe v hiši v Florjanski ulici, An-
tonu Koblju za 2 podstrešni stanovanji na Izanski
cesti. — Stavbna dovoljenja so se izdala I. Hajri-
harju za prezidavo trgovskega lokala v Kolizeju,
Zdrženim mlekarom d. d. za prezidavo skladišča
v Vojaški ulici, Pavlovič-Hrovatinu za zidavo nove
hišice ob Gasliški cesti, Slogradu za sezidavo stol-
piča za shrambo gasilskega orožja, Ivanu Lebanu
za zgradbo delavnice. Raznim prodajaljem glede
prodaje živil na trgu so deloma ugodni, deloma odklo-
ni. Dovož živil na trg s konjsko priprego se dovoli
do 1. aprila 1924 do 8. ure zjutraj, kasneje le do
7. zjutraj. Pečenje kostonja se prepove, peči se
sme le maroni in se določi cena pečenim 5 koma-
dom 1 Din. Mariji Lukas se odvzame stojnica radi
nepopolnopravnega pijančevanja, Mariji Hostnikovi se
naroči, da postavljen peč v baraki takoj odstrani.
Obični svetnik g. Tokan predlaga, da se ukine
gostilna nasproti opernemu gledališču, ker nima
nikake koncesije. Obč. svetnik g. Pirč predlaga,
da se nasuje s peskom in povalja Lipičeva ulica in
razsvetlji Mala čolnarska in Zalokarjeva ulica, na-
dalje, da se napravi v Ravniharjevi ulici robniki
in se trotoar nasuje s peskom. Razni občinski ra-
čuni se odobro.

Ij Ljubljanski trg. Tržne cene so ostale iste kot
prošli mesec. Lahke dvig cen nekaterih predmetov
vsled letošnje povodnji, je prehodnjega značaja.
Obično pomanjkanje jajc na trgu je sezonskega
značaja in moramo stalno računati na pomanjkanje
jajc v Ljubljani ob zimskem času. Odpomoč v vlo-
ženimi jajci bo nujna potrebna. Sveža jajca so do-
segla ceno 2.75 do 3 Din. Zadnje dni je padla cena
na 2.50 Din. — Ta teden se je vpeljala v Ljubljani
prodaja živil rib na debelo in drobno iz bazenov.
Naprave se ne zadoščajo za potrebe Ljubljane.
Predvsem so potrebni mali, prenosljivi bazenčki
na trgu, da občinstvo izbere žive ribe samo, kot je
to vpeljano na belgrajskem trgu, kjer je konzum
rib zelo velik. Prodajale se bodo poleg belic ščuke,
karpji, šljaji, somi, v malem številu tudi sulci. Pro-
dukcija postrvi je tako malenkostna, da ne pride
za trg v poštev. Ker občinstvo običajno ne zna s
ribami ravirati, navajamo sledeče navodilo: Popol-
noma sveže morajo biti male postrvi, lipani in vse
druge male ribe. Mrtve male ribe shranjene za
drugi dan na hladnem prostoru sicer ne postanejo
neuporabne, izgube pa na vrednosti, velike ribe ravno
nasprotno. Velika ščuka, velika postrv, sulec ali
druga večja riba se mora odpreti, drob vzeti ven in
s krpo očistiti, da se riba polkor mogoče osuši. Na
noben način se mrtva riba ne sme oprati, ako se
jo hoče držati za poznejši čas. Oprati se sme riba
šele tik pred uporabo. S krpo osušena riba se obesi
na hladen prostor, ne direktno na led; tako se drži
po več dni in tudi cel teden in postane meso mnogo
okusnejše, ker je vlečano, kot n. pr. mora ležati
meso drugih vrst. Mrtva, tudi velika riba, shranje-
na v vodi, postane že preko noči neuporabna. Cene
ribam so naslednje: belice kg 15 Din, somi kg 20
Din, ščuke, karpji in sulci od 35 do 40 Din kg.

Ij Opozorjamo na razstavo novodospelih si-
valnih strojev pri Jos. Petelinu, Sv. Petra nasir
št. 7. — Več v današnjem oglasu.

Ij Priporočamo, da se z neobveznim obiskom
v prodajnem lokalu preprčate, da so obleke pri-
tvdri I. Maček na Aleksandrovi cesti št. 12 naj-
boljše in najcenejše.

Predstave v srbohrvaščini.

Ker se mi zdí stvar zelo važna, smatram za potrebno gospodu dopisniku na tozadevno mnenje (Slov. narod 14. dec.) odgovoriti sledeče:

Ugotavljam ponovno, da se pri nas slovenščina zapostavlja in da se zanjo pri našem gledališču v razmerju do one važnosti, ki jo mora gledališče pozornikemu jeziku pripisovati, res sploh ne brigajo. Kakšna je in kakšna bi morala biti slovenščina na ozorju, bom o priliki še povedal.

Na druge trditve gospoda dopisnika bom odgovarjal po vrsti.

Prvi razlog, da vprizarja uprava »Smrt M. J.« v srbohrvaščini, naj bi bil ta, da »Smrt M. J.« ni drama, ki bi v vsakem prevodu ohranila »svoj značaj in pomen.«

Stara reč je, da se sploh nobeno delo (ne samo »Majkak«) tudi v najboljšem prevodu ne da povedati tako, da bi bilo izvrstno popolnoma enakovredno. Nikakor ne trdim, da ohrani drama »svoj značaj in pomen, skratka kolorit« v vsakem prevodu, temveč samo v dobrem. In slovenski prevod je dober. Tudi že delj časa obstaja navada, da igrajo vsi narodi, ki imajo gledališče, vse drame (brez ozira na kolorit!) v svojem jeziku in zato sem mislil, da smem zahtevati isto tudi za nas Slovence.

Da drama, ki ima za podlogo narodne pesmi, v trenutku prevoda izgubi vso svojo moč in privlačnost, ne verjamem. Mislite, gosp. dopisnik, da drugi narodi tega ne vedo? In vendar n. pr. Čehi igrajo »Smrt M. J.« v češčini in ne v izvrstnem. Meni ne gre zdaj le zato, če razumemo ali ne, temveč edinole zato, da jezik ni slovenski! Da se napak ne razumemo!

Kako naj razumem naslednji stavek: »Če vam je torej na tem, da stopi pred nas davna preteklost južnega dela naše države, če hočemo predstaviti slepega guslarja in tužno kosovsko devojko, pripeljimo jih s Kosovega, kjer sta zrasla in kjer sta edinole doma v vsej svoji pristnosti? Ta »pripeljimo« pomeni gospod gospod dopisnik pač tako, da narodnim tipom (guslar in devojka) sta tipa srbskega naroda, srbske zgodovine! Da govoriti v lastnem jeziku? Schönherrijevi in Anzenbergerjevi kmetje, Gogoljevi uradniki in Gorkijevi potepuhi etc. etc. so zrastle tudi čisto na svojih tleh, pa jih bomo v dobrem prevodu in predvsem v dobri igri orav dobro razumeli.

Popolnoma se pridružujem želji gosp. dopisnika, da vprizorimo »Smrt M. J.« tako, da bo nam predstavljala personificirano bol srbskih pradedov, da se bomo živeli v to žalostno poglavje srbske zgodovine in da bo majka Jugovičev še nadalje simbol plemenitosti srbske duše — toda verujte mi, gospod dopisnik, vse to je odvisno od režije in igralcev in tako malo od originalnega jezika, da se ne splača o tem govoriti.

Nerad zapišem tole, ker s tem nehoti dirnem kreacije sedanjih igralcev, toda v podkrepitev svoje trditve omenim samo to, da sem pred leti slišal isto dramo z g. Nučičem in g. Borštnikovo slovensko in sem se res življal v to žalostno poglavje srbske zgodovine.

Da polovica občinstva ne razume srbohrvaškega jezika (srbohrvaščina je zame jezik, ne narječje!) sem napisal zato, ker sem to pri več predstavah slišal med občinstvom. Vox populi... »Knjižne« sem povdarjal zato, ker je jezik pesniško različen in težje razumljiv od jezika vsakdanjosti. Še enkrat: jaz nisem ravno proti srbohrvaščini, temveč v principu proti vsakemu vprizarjanju predstav v neslovenskem jeziku. Tudi nemščino razumemo, pa bomo igrali nemške drame (tudi če imajo za podlogo narodne pesmi) slovensko! Eventualni ugovor, da je srbohrvaščina državni jezik, ne drži. V hipu, ko govorim o slovenskem gledališču, poznam samo slovenski jezik, drugo je upravičeno samo pri neslovenskih gostih!

Z igralci, mislim, je takole: »Za izredni trud in marljivost — res, vsa čast jim! Ker pa je rednega truda dovolj bi bilo bolje, če bi porabili izrednega za slovenščino! Slovenski igralci je dolžan svojemu narodu slovenščino in prav nič drugega.

Kaj bi rekel, če bi se Cankar vtisil potrudil in napisal kakšno stvar v srbohrvaščini? Boste rekli: to pa s tem ni v zvezi. Pa je.

Mislil, da sem bil dovolj jasen. C. D.

Grozote Japonskega potresa.

Vsak dan strašnejša so poročila, ki prihajajo z Japonskega. Sedaj beremo, da se merodajni krogi posvetujejo, ali naj se Tokio sploh še pozida tam, kjer je bilo prej, ali pa naj se glavno mesto prestavi kam drugam. Za Jokohamo pa beremo, da je sploh ne bodo več sezidali, temveč bodo napravili kje drugje novo pristanišče. Čeprav se morebiti to ne bo izvršilo, vendar nam že take vesti

pripovedujejo, da sta bili obe mesti popolnoma razdejani. Katastrofa je hujša, kakor smo si v začetku mislili, dosti hujša, kakor nam jo slikajo uradna japonska poročila, ki jo hočejo iz lahko umljivih vzrokov zmanjšati.

Tem strašnejša je bila nesreča, ker je nihče ni pričakoval. Svetovnoznana avtoriteta na polju seizmologije ali znanstva o potresih, profesor Omori, je malo pred potresom še rekel, da se za prihodnjih deset let ni treba bati hudega potresa. Na navadne potrese so pa Japonci tako navajeni, da se niti ne zmenijo zanje. Kritičnega dne, 1. septembra, je postajalo proti poldnevni vedno bolj soparno, in videlo se je, kakor bi prihajal velik vihar. Zaspani, trudni od vročine so ljudje samo še sanjali, kam bodo šli jutri, ko bo nedelja in ne bo treba iti v pisarno ali delavnico. Ven bodo šli in se bodo kopali v morju, ali pa bodo šli v gorovje in se naučili tam zraka za teden dela. Gospodinja so pa pripravljale obed, pogrinjale mize in so mislile: »Jutri bo pa prišel moč ven na deželo in spet bomo en dan vsi skupaj.« Dve minuti pa pred poldnem je zgrabilo nekaj zemljo in ljudi za srce in prišlo je tisto strašno, česar ni nihče pričakoval.

Veliko mesto Jokohama se je naenkrat dvignilo, kakor bi ga bil udaril kdo s pestjo od spodaj gor, takoj nato se je pa spet za tri čevlje sesedlo, gromč, bobneč, trgajoč se. Luknje, tako velike, da bi lahko zavozil avto vanje, so se odprle, so se tresle sem in tja, se spet zaprle, in razpoke so letale po zemlji gor in dol kakor besneči valovi oceana. Ves ta čas pa divje približanje od spodaj in stransko trganje nevidnih vragovih rok.

Vse mesto Jokohama se je zrušilo že pri prvem sunku. Veliki četverokoti hiš v trgovskem okraju, večinoma iz kamna, so se sesuli z velikim hrupom in se zapirali ceste s svojimi razvalinami. Mesto Kitajcev z njih zasteničenimi kočicami je pdalo skupaj kakor kup peska. Zdelo se je, kakor bi bil kdo Jokohamo položil po tleh, vse je bilo razdejano in razrušeno.

Spredaj ob pristanišču so grmeli veliki trnadstropni hoteli nad svojimi gosti in jih pokopavali, velika cesta pred njim se je raztrgala v vsej dolžini. Iz betona zgrajeni nasip ob morju je klobčal naprej in nazaj in je padel slednjič v morje, dovozna cesta z vsemi carinskimi poslopji, z avtomobili, vozovi in posiljavajočimi se ljudmi se je pogreznila v morje pred očmi potnikov odhajajočega ameriškega parnika, voda pristanišča je pa pljusnila kot besna gor na suho, poplavlajoč hiše in ceste. Ker so se tla pogreznila, je privrela iz nanovo nastalih razpok povsod voda ven in po desetih minutah so bile vse ceste pod vodo. Nad Jokohamo se je dvigal grič, posejan z vilami bogatih tučev in Japoncev, najrazkošnejše opravljenimi; ves ta grič je kar priskaliljal proti pristanišču in je padel z vsemi hišami in vrtovi v morje. Tam, kjer si videl prej široko avtomobilno cesto, je ostala samo ozka steza, vodeča te mimo nanovo nastalih prepado. Vse veliko mesto Jokohama je bilo v 30 sekundah en sam kup razvalin; domovina in delavnica pridnih množic, cvetoče pristanišče, umrlo morda za zmeraj.

Nad to razdejanje je prišla še druga nesreča: ogenj! Takoj po prvem sunku je bruhnil iz vseh kotov, in kmalu so se gosti oblaki dima valili po opustošeni mestu. Zaloge petroleja so se vnele, razpočile, grozno se je kadilo, tekočina se je valila v morje in ogrožala ladje, ki so se rešile le z največjo težavo.

In kaj so delali ljudje? Nič. Saj niso imeli niti časa, da bi se bili zavedli vse grozote. Kdor ni bil pokopan pod tramovjem, zidovjem in strehami, tisti je brez uma blodil tja in sem, ker so bili izhodi zaprti od razvalin. Krik groze se je razlegal po mestu, ko so padle hiše skupaj. Nato je postalo tiho, kajti ogromni oblaki dima so potemneli zrak in begali nesrečniki sem in tja, naekrat jih je dohitel ogenj in je jel stegati svoje kremplje po njih. In tedaj so poklekli reveži s sklenjenimi rokami na tla ali pa so si zakrili obraz ali pa so se česa oprijemali ali pa objemali svoje sorodnike — večino je rešila hitra smrt. Tisoči in tisoči so umrli vsled dima in vsled plinov, nastalih po ognju. Kdor pa se je rešil iz te zmešnjave, je bežal v park, ki je bil pod vodo in je baš radi tega marsikomu rešil življenje. Drugi zopet so skočili v kanale ali pa v morje; ure in ure so se držali za kole in so z eno roko neprestano zajemali vodo ter jo

vlivali na glavo, branč se pred pohlepim li-zanjem ognja, ki je sikal čez ozke kanale. Nekatere so potegnili posreje ven popolnoma oslepele.

Drugi dan je plaval nad bivšo Jokohamo strašanski duh zgorelega človeškega mesa! In po vsem mestu so ležali mrtvi, v najrazličnejših situacijah, večinoma brez obleke; kajti roparjev ni ustrašila niti taka grozna nesreča, da ne bi vrtili svojega žalostnega posla. In solnce je sijalo na grozoto in je govorilo o lepem mestu, ki je nekoč bilo.

Jokohama je štela pred katastrofo 500.000 ljudi, Tokio pa 2.500.000. Slovenija jih šteje 1 milijonov, Ljubljana okoli 60.000. O razdejanju Tokia pa prihodnjič.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8 uri zvečer.

Nedelja, 16. dec.: UGRABLJENE SABINKE. — Ob 3 pop., ljudska predstava. — OSMA ŽENA. — Izven. Ob 8 zv. Ponedeljek, 17. dec.: NJU. — Red C.

OPERA.

Začetek ob pol 8 uri zvečer.

stuje ga Wesel-Polla.

Nedelja, 18. dec.: GORENJSKI SLAVČEK. — Izv. Ponedeljek, 17. decembra zaprta.

»Gorenjski slavček«. Danes se poje v opernem gledališču Foersterjeva opera »Gorenjski slavček« in sicer kot slavnostna predstava v proslavo rojstnega dne kralja Aleksandra. Opera se poje v sledeči zasedbi: Minka — Zikova, mati — Šiligojeva, Ninon — Lewandovska, Franjo — Šimenc, Chansonette — Levar, Štrukelj — Zupan, Rajdi — Mohorič Lovro — Debevec, krmar — Perko. Cene za to operno predstavo so znižane.

Ljudska predstava v drami. V drami bo ljudska predstava danes ob 8. popoldne. Vprizori se veseloigra »Ugrabljene Sabinke«, ki je dosegla pri vseh dosedanjih vprizoritvah polno smeja in zabavo. Vloga Strizca igra g. Putjata. Cene so znižane. — »Osma žena« se igra danes ob 8. zvečer v običajni zasedbi.

Cerkveni vestnik.

c Kongregacija za učiteljice in kongregacija za gospodinjice pri sv. Joželu v Ljubljani: V ponedeljek 17. decembra ni shoda; izredni shod v božičnih počitnicah se bo objavil v Slovencu.

c Kardinal Bourne proti antijudovski gonji. Na konferenci družbe za izpreobrnjenje Judov je westminstrski kardinal Bourne imel govor, v katerem je dejal, da je v Angliji med katoličani in judi vladalo vedno razmerje spoštljivega prijateljstva. »Jaz bi ne bil zvest svoji veri, ako bi ne spoštoval vašec, je dejal kardinal Manning svoj čas judovski deputaciji. Treba ločiti, je dejal nadškof Bourne, med judi, ki so veri in so tudi po narodnosti judi, in med onimi, ki so tako svojo vero kakor narod zatajili. Judi v Angliji so vedno nastopali za pravice katoličanov in jim pri vladi tudi uspešno pomagali. Kar se tiče kapitalizma — se nahajajo med kristjani prav taki izkoriščevalci kakor med judi. Judi so dali Angliji veliko najplemenitejših mož na političnem, socialnem in umetniškem polju. Katoliški an-

gleški škofli so vedno nastopali proti judovski gonji v evropskih deželah. V Evropi se judi zelo krivično sodijo, tako n. pr. tudi angleški upravitelj Palestine, sir Herbert Samuel. Resnica pa je, da je sir Samuel nepristranski, koncilijanten in prosvetljen uradnik. On je s kardinalom v najpristranejših odnosih in mu pomaga zlasti pri akciji za varstvo katoliške mladine. V šolskem vprašanju se judi borijo s katoliški ramo ob rami za svobodo šolstva. — Kakor znano, je antisemitsko gonjo obsodil nedavno tudi monakovski kardinal Faulhaber.

Dijaški vestnik.

d Evarhistični odsek CAM ima danes ob pol sedmih zvečer v Marijaški kapeli uro molitve z blagoslovom. Vabljeni vsi!

Orlovski vestnik.

»Vigred«, dekliški list, izide za božične praznike vsa prenovljena. Po treh dvojnih številkah po izkusnega letnika, ki je štel samo 6 mesecev, bo stopila junaško pred svoje naročnice osamosvojena, z znakom št. 1c na čelu. Po sklepu Podveze bo izhajala po možnosti vsak mesec. Ta izraz nikakor ni prazna obljuba, temveč resno računanje s razmerami. Možnost rednega mesečnega izhajanja bo dana, če se število naročništva primerno dvigne. Ne zahtevamo visokih števil, zadostuje povzemanje za 50 odstotkov. Ker vemo, da mnogim novim naročnikom zadnjih mesecev nismo mogli postreči, ker je bila prva naklada prenizka, in ker nam je znano, da je tisoč Vigrednih prijateljev na agitatoričnem delu za nove naročnike, smo mogli obljubiti mesečno izhajanje in brez nujne potrebe od te obljube ne bomo odstopili. To naznanjamo vsem Vigrednicam, ker vemo, da jih s tem močno razveselimo in tudi zato, da jim olajša »agitacija«. Torej z novim veseljem in pogumom na delo! Povejte, da »Vigred« to-le obeta za Božič: Naročnina ostane stara, izhajala bo pa še enkrat tako pogosto kot doslej. — Da se bo tudi vsebinsko obogatila, jamči močno razširjeni krog sotrudnic in sotrudnikov. Bog živl! — Upravništvo. — Naroča se v Ljudskem domu v Ljubljani: Uprava »Vigred«.

Nekaj »Orlovskih koledarčev« za leto 1924, je še na razpolago. Naročijo se pri Društveni nabavni zadrugi v Ljubljani (Ljudski dom).

Slabost? Slabo spanje? Nervoznost? Neveselje do dela? Ali se večkrat pojavljajo različne boli? Dober prijatelj v takih slabih dneh je pravi Fellerjev Elzafluid! Dobro služi za umivanje in oblogo, ravno tako kot kosmetikum za usta, glavo, kožo! Močnejši, izdatnejši in bolj delujoči kakor francosko žganje. Z zavojnico in poštino 3 dvojnat ali 1 špeciálna steklenica 24 Din; 36 dvojnatih ali 12 špeciálnih steklenic 214 dinarjev in 10 odstotkov doplatka razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLEŠTUBICA, DONJA, Elzatr št. 134, Hrvatska.

Naznanjamo prefužno vest, da je naš nepozabni sin, oziroma brat, gospod

Valter Blumauer

bančni uradnik v Ljubljani,

nocoj ob četrtna sedem po daljši bolezni, previden s svetlimi zakramenti, v 30. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek ob 3. popoldne iz Spodnje Šiške, Kmetijska ulica št. 125.

V Ljubljani, dne 15. decembra 1923.

ZALUJOČA RODBINA.

IZURJENO PLETILJO

SPREJMEM TAKOJ. — Naslov se izve pri upravi »Slovenca« pod št. 7977.

Mizar

s 20letno prakso, vešč vseh strojnih ročnih, pohištvenih in stavbenih del. ISČE STALNEGA MESTA v Sloveniji pri industrijskem podjetju, tovarni ali privatnem mojstru. Prevzame tudi mizarstvo delavnice. — Reflektira tudi na stanovanje. — Ponudbe na L. H. IVAN BALMIČ, »Vesna«, Djakova, Slavonija.

Kontoristinjo ki je večja v knjigovodstvu, ISČEMO za 1. februarja v KRANJ. — Cenjene ponudbe pod št. »KRANJ« na upravo »Slovenca«. 7893

Sobo event. s hrano, ISČE solidna učiteljica (v sredini mesta). — Ponudbe pod št. »UČITELJICA« na upravo »Slovenca«. 7935

Učenca v trgovino z manufakturo in usnjem vzamem takoj. — Ponudbe pod št. »UČENEC« na upravo »Slovenca«. 7968

Družabnika

200—300 tisoč dinarjev posejdujočega, za trgovino, ISČEM. — Ponudbe pod št. »AGILEN« na upravo »Slovenca«. 7967

Zamenjam lokal

v sredini Ljubljane za stanovanje v bliž. Mestnega doma. Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Lokal takoj 7845«.

PRODAM popolnoma nov STROJ ZA IZDELOVANJE ZAREZANE CEMENTNE strešne opeke. — Ogleda se: Ljubljana, Galjevičeva št. 9, pri dolenskem kolodvoru.

Mesarijo z gostilno dobrodošlo, na deželi, ISČEM. — Ponudbe na upravo lista pod št. »MESARIJA 7898«.

URADNIK

na razpoloženju, akademično izobražen, zmožen več jezikov, ISČE PRIMERNE SLUŽBE v skladišču, knjigovodstvu ali večji trgovini, tudi na deželi. — Naslov pri upravnistvu »Slovenca« oziroma pod št. »ZANESLJIV in TREZEN 7875«.

Vajenca SPREJMEM za pekovo obrt, od 15. leta naprej, poštenih staršev. Prednost imajo oni, ki so se že učili. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 7883.

Kuharica

vajena tudi zunanega dela, dobi takej SLUŽBO v župnišču. — Več pove uprava »Slovenca« pod številko 7901.

SLUŽKINJA

srednjih let, z dolgoletnimi spričevali, pridna in poštena, ki mora tudi samostojno kuhati, dobi stalno mesto z dobro plačo. — Naslov pri upravi pod št. 7931.

Psa kodra - Pudel

čiste pasme, 2—9 mesecev starega, KUPIM. — H. DONIČ, pošta Gornji grad.

Obč. tajnika (tudi žensko moč) ISČE velika občina v bližini Ljubljane. Stanovanje prost. — Ponudbe z dokazi primerne prakse ali zadostne šolske izobrazbe in z zahtevo plače je poslati na upravo lista pod: »Občinski tajnik 7770«.

Insertirajte v »Slovenca«

ISČEM starejšega, zanesljivega oglarja (koparja)

strokovnjaka; dela bo za več let. — Osebnost se je predstaviti na lastne stroške. — Kje, pove upravnistvo »Slovenca« pod: OGLJE 7817«.

Dobro ohranjen KOŽUH
pripraven za izvoške in mesarje, pro-
dam. - Glinška ulica 7/I, vrata 8. 7894

Koruzni storži
fetošnji, dobro posušeni, SE KUPIJO v
ljubljanjski okolici. - Ponudba se prosijo
na: J. JELENIC, Stara pot 1, Ljubljana.

Tri vagone KROMPIRJA
PRODAM. Naslov v upravi pod št. 7970.

Izjava! Smatram iznajdbo Vašega
aparata »TOPLDAR«
kot najboljšo na tem polju, ker greje,
brani kurivo in denar, zato jo vsako-
mur priporočam. — Alojzij Moran,
trgovca in hišni posestnik, Maribor.
Naroča se: »Jugometal« Ljubljana,
Kolodvorska ulica 11, ali R. NIPIC in
DRUG, Maribor. 7589

Fianino popolnoma nov, boljše vr-
ste, takoj naprodam. Cena
godna. — Pri prodaji posreduje LUKA
SEVNIK, BEVKE štev. 2, pošta Vrhnika,
postaja Log. 7971

DVOKOLESA sprejemam v polno
popravilo, emajliranje z ognjem
in shrambo preko zime. »TRIBUNA«
F. B. L., Karlovska cesta 4, Ljubljana,
tovarna dvokoles in otroških vozičkov.

Koruzno moko
za krmo ter koruzo, staro, po-
polnoma zdravo, nudi trdka
ALOJZIJ & M. ZORMAN,
LJUBLJANA, Stari trg štev. 32. 7966

RABIMO
parni kotel
črno, cirka 30 do 40 m³, ne pod 8 atm.
Nadalje **parni stroj** cirka 25 HP,
ki mora biti zelo dobro ohranjen. Ponudbe na:
Združene mlekarne, Ljubljana.

Kupim
večje posestvo
eventuelno GRASČINO v Sloveniji. Na-
lančni opis in cena pod: »POSESTVO-
na Aloma Company, Ljubljana. 7960

Suha bukova drva
se dostavljajo žagana na dom. Cena za
1 prostorni meter 192.50 Din. - Naročila
se sprejemajo na skladišču Vodstva za
preskrbo drv pri Dolenskem kolodvoru.

Pile in rašpe
izvrstno nasekava
IVAN FIGAR, pilarski mojster,
Ljubljana, Hrenova ulica 19. 7973

LES suhe smrekove deske od
13 mm do 50 mm kupi
I. CERNE, Dunajska cesta št. 28.

KUPIM za sukcesivno dobavo in proti
takojšnjemu plačilu jelove in smrekove
madriere
dolge od 3-8 metrov, v razl. dimenzi-
jah. — Ponudbe pod »FRANCIJA EKS-
PORT 7975« na upravo »Slovenca«.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in
znancem prelužno vest, da je naša dobra soproga, mati, sestra in
teta, gospa

Alojzija Ahlin roj. Snaj
v petek, dne 14. decembra ob 2. uri popoldne po kratki, mukepolni
bolezni, večkrat prevedena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu za-
pala. — Pogreb predgrajne se vrši v nedeljo, dne 16. decembra
ob pol štirih popoldne iz hiše žalosti, na Ježici št. 66, na tukajšnje
tarno pokopališče v Stožicah.
Mase zalušnice se bodo brale v župni cerkvi na Ježici.
JEŽICA, dne 14. decembra 1923.

ZALUJOČI OSTALI.
Brez posebnega obvestila.

Zahvala.
Povodom nenadne smrti našega nad vse ljubljenega nepozabnega

Stankota

nam je došlo toliko iskrenih dokazov ljubezni in sočustvovanja, da
nam je nemogoče se vsakemu posebej zahvaliti. Radi tega se tem
potom najiskrenejše zahvaljujemo vsem znancem, prijateljem in tova-
rišem, ki so ga spremili v tako mnogobrojnem številu na poslednji
poti. — Posebno toplo se zahvaljujemo gosp. župniku Langu za nje-
govo sočustvovanje in nad vse tolažilni nagrobni govor, ravnanje
g. Majzu in vsem gg. profesorjem ter dijaštvu realke, osobito tova-
rišem maturantom za prekrasni venec, dalje slavni družini: Turi-
stovski klub »Skala«, »Ljubljanski športni klub«, športni klub »Pri-
storski klub« »Orjuna«, ki so vsi položili krasne vence na pokopniško
krsto. — Zahvaljujemo se tudi slav. pevskemu društvu »Ljubljanski
Zvon«, pevcem dijakom za žalostinke in g. Mencingerju ki se je
v gniljivih besedah poslovlil v imenu prijateljev od nepozabnega
rajinkega.

Ljubljana, dne 14. decembra 1923.

UBALD pl. TRNKOCZY Z RODBINO.

Klobuke, srajce, kravate.
DEŽNIKE, zimske ČEPICE, MAJCE, RO-
KAVICE, NOGAVICE in drugo možko
modno blago kupite po znižani ceni pri
IVAN KUNOVAR, Ljubljana, Stari
trg št. 10. — KUPUJEM kože LISIC,
ZAJCEV, KUN in druge divjačine. 7953

Čevlarski stroj cil. Singer,
malu rab-
ljen, naprodam. — Naslov pove uprava
»Slovenca« pod štev. 7972.

Trgovci, peki,
kcnsumna društva!

zavedajte se svoje narodne dolžnosti s
tem, da razprodajate
PRVOVRSTNI KVAS
v korist »Jugoslovanske Matice«,
katerega razposilja trdka M. ŽIGON
v škofji Loki, vedno po tovarniški ceni
na vse strani, ker tako najlažje podpi-
rate blagi namen »Jugoslov. Matice«
brez kakih stroškov. 7940

Matek & Schein
LJUBLJANA, Dalmatinova ul. 13
poleg hotela »Štrkelj«

priporoča PLATNO vseh vrst, ŠIFONE,
raznovidna ROČNA DELA in PREDTI-
SKANJE po najmodernej. vzorcih. Pri-
prosto in fino PERILO za gospode in
dame, GALANTERISKO in MODNO
BLAGO po najnižjih cenah.

Na drobno! Na debelo!

Zahvala.
Vsem, ki so spremili k zad-
njemu počitku našo ljubljeno

Anico
in ki so nam ob tej priliki
prihiti na pomoč ter vsem
darovalcem cvetja, in za zad-
nji nagrobni pozdrav njenim
součinkam izrekamo najsr-
čnejšo zahvalo.
Vodmat, 15. dec. 1923.
Rodbina
SLAKOPER - MANDELJ

Zahvala.
Vsem, ki ste nam dokazali
povodom prebriske izgube na-
še ljubljene matere, sestre,
stare matere in tete, gospe

Marije Heren
roj. JAKOPIČ

toliko iskrenega sočutja in so-
žalja in ki ste jo spremili na
njeni zadnji poti, izrekamo na-
šo najpriznanejšo zahvalo. —
Osobito se moramo zahvaliti
pevskemu zboru »Udruženju
nacionalnih železničarjev«, ka-
teri se je s krasno petimi ža-
lostinkami poslovlil od blago-
pokojnice.
Žalujoči zaostali.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in
znancem prelužno vest, da je naša dobra soproga, mati, sestra in
teta, gospa

Alojzija Ahlin roj. Snaj
v petek, dne 14. decembra ob 2. uri popoldne po kratki, mukepolni
bolezni, večkrat prevedena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu za-
pala. — Pogreb predgrajne se vrši v nedeljo, dne 16. decembra
ob pol štirih popoldne iz hiše žalosti, na Ježici št. 66, na tukajšnje
tarno pokopališče v Stožicah.
Mase zalušnice se bodo brale v župni cerkvi na Ježici.
JEŽICA, dne 14. decembra 1923.

ZALUJOČI OSTALI.
Brez posebnega obvestila.

Zahvala.
Povodom nenadne smrti našega nad vse ljubljenega nepozabnega

Stankota

nam je došlo toliko iskrenih dokazov ljubezni in sočustvovanja, da
nam je nemogoče se vsakemu posebej zahvaliti. Radi tega se tem
potom najiskrenejše zahvaljujemo vsem znancem, prijateljem in tova-
rišem, ki so ga spremili v tako mnogobrojnem številu na poslednji
poti. — Posebno toplo se zahvaljujemo gosp. župniku Langu za nje-
govo sočustvovanje in nad vse tolažilni nagrobni govor, ravnanje
g. Majzu in vsem gg. profesorjem ter dijaštvu realke, osobito tova-
rišem maturantom za prekrasni venec, dalje slavni družini: Turi-
stovski klub »Skala«, »Ljubljanski športni klub«, športni klub »Pri-
storski klub« »Orjuna«, ki so vsi položili krasne vence na pokopniško
krsto. — Zahvaljujemo se tudi slav. pevskemu društvu »Ljubljanski
Zvon«, pevcem dijakom za žalostinke in g. Mencingerju ki se je
v gniljivih besedah poslovlil v imenu prijateljev od nepozabnega
rajinkega.

Ljubljana, dne 14. decembra 1923.

UBALD pl. TRNKOCZY Z RODBINO.

Malo gostilno
v Ljubljani ali neposredni okolici, VZA-
MEM V NAJEM. — Dopisi na upravo
lata pod PROSTO STANOVANJE 7953.

HIŠA dvonadstropna, pripravna za
napravo modernih lokalov,
v centru Ljubljane, na eni najpromet-
nejši cesti — NAPRODAJ. — Naslov v
upravi »Slovenca« pod številko 7969.

Lepa božična in novoletna
darila

po znižanih cenah. Oglejte si tudi naj-
boljše šivalne STROJE, 15 letna garan-
cija, polovico ceneje. Cenik na razpo-
lago. Le pri trdki JOS. SELOVIN-
ČUDEN, trgovina z zlatino, srebrnino
in šiv. stroji, Ljubljana, Mestni trg 13.

Kupovalci
neoremičnin!

V Vašem interesu je, da se pri nakupu
nepremičnin obrnete le tja, kjer imate
tozadevno največjo izbiro, to je na:
Realitetno pisarno v Ljubljani,
Poljanska cesta štev. 12.

Po nizkih cenah in pod najugodnejšimi
plačilnimi pogoji ima ta naprodam v Ljub-
ljani, v predmestjih, okolici in na de-
želi v Sloveniji 27 raznih VIL, 56 stano-
vanjskih HIŠ, 21 trgovskih HIŠ s pose-
stvom, inventarjem ali brez, 19 gostil-
niških posestev, 34 raznih obrtnih HIŠ,
52 manjših in večjih kmetijskih posestev
z gozdovi in brez teh, 4 GRASČINE,
35 raznih parcel, 7 MLINOV in ŽAG,
večje število industrijskih podjetij, elek-
trarn, vodnih sil itd. — Po ugodnih
cenah se priporoča v nakup enodružin-
ska HIŠA v Trnovem, z 800 m² vrta, za
150.000 Din, dalje travniki v Mestnem
logu, stavbene parcele v Spodnji Šiški,
po Din 25.—. 7964

ABADIE
Glavna zaloga cigaretnega papirja in vseh vrst
ovojni papir
A. Lampret, Ljubljana
Krakov trg 10

Specialna trgovina perila
HED. ŠARC
LJUBLJANA
Selenburgova ul. 5.

Priporoča:
Platno in tkanino za
rjuhe; šifon na meter
namizno perilo brisalke
žepne rute itd. najbolj-
ših znamk Švicarska
vezanina.
Najmodernejše urejena
pralnica in likalnica.

Francis - turbina nova, nerab-
ljena, izdelek
svetovnoznane trdke, za 33 HP napro-
dam. — Naslov v upravi pod štev. 7839.

**Kupujem vsakovrstne su-
rove kože**
po najnižjih dnevnih cenah.
Prodajam usnje
od najfinjših do najnavadnejših vrst.
Sprejemam
v obdelavo vsakovrstne surove kože
po zmernih cenah.
ANDREJ OMERZA
trgovina z usnjam in surovinami kožami.
LUKOVICA pri KAMNIKU.

Dolžnost
vseh narodnih gospodinj bodi, da zahte-
vajo povsod »PRVOVRSTNI KVAS« v
korist »Jugosl. Matice«, katerega razpo-
silja trdka M. ŽIGON v škofji Loki
— dnevno po tovarniški ceni. 7837

Gradbeno podjetje
Arhitekt
V. KRÄNER & Co.
Jesenice. (Gorenjsko).
Stavbna vodstva:
Ljubljana. Pomžale.
Zagreb.

Izvršuje privatne in indu-
strijske stavbe, proračune,
: notric, centric, posebnic :
: oddelke za arhitekturo. :

KOLESA
preko zime
shranjuje in prenavlja
J. GOREC, Ljubljana,
Gospodsvetska cesta 14.

Šivalne stroje
EXCELLA
z 10 letnim jamstvom
najfinejši
izdelek
kupite
najceneje
pri trdki
Za Božič in
Novo leto
10 %
popusta
J. Gorec
Ljubljana
Palača Ljubljanske kreditne banke

Montažo
za Alarm-aparate
zoper vlom
Sistem »Litwin« je prevzela
elektrotehnična trdka
Leopold Tratnik
LJUBLJANA, Sv. Petra c. 25
Na željo strokovnjaški obisk

Enkrat
za vselej se Var-
priporoča SAMO-
veltrgovina R.
STERMECKI v
Celju, ako hoče-
te res DOBRO in
POCENI KUPITI

čevlje
ročno, domače delo, kakor tudi fine
tovrniške, obleke za ženske, moške
in otroke, perilo, klobuke, pletene
jope, čepice in šale, kravate, rokavice,
nogavice in modno robo za da-
me in gospode. Trgovci engros-cene.

OBLEKE
po znižani ceni izdeluje novourejeno
MODNO KROJAŠTVO. Najnovejša moda.
F. PREMLČ, Sv. Petra cesta 36 (nasip
35), poleg kavarne Central. — Prevzamem
stare obleke v modernizir. in obračanje.

Ceno češko perie
1 kg silvega skublj. 65
Din, polbelega 80 Din,
belega 90 Din, boljše
100 in 120 Din, mehkega
kot puh 150 in 180 Din,
najbolj. vrsta 225 D. Po-
šilja prosto car. proti
povzetju od 200 Din višje prosto poš-
tine. Zamepa in vrnitev dovoljena.
Vzorci zastoj. Dopisi le na Benedikt
SACHSEL, Lobež št. 159 pri Piznu,
Češka. — Poštni paketi iz Češke v
Jugoslavijo rabijo okoli 14 dni.

E K T
Najboljše toaletno mlo
kr. dvornega dobavitelja
se dobi povsod.
Glavna zaloga:
A. LAMPRET
LJUBLJANA
Krekov trg 10

OBLASTV. AVT. CIV. INŽ.
A. ŠTEBI
tehn. pisarna, LJUBLJANA, Dunajska
cesta 1 a (v palači Ljublj kred banke).
Projektira elektr. centrale, posvetuje obči-
ne in privatnike ter daje strof. mnenja.
ZAGREB BEOGRAD
Ilica št. 69. Balkanska ul. 25
Tel. 18. Tel. 30-05
Brzojavni: »Stroje«
Zaloga: vsakovrstnega ORODJA
za lesno in kovinsko industrijo.

KISELJAK
Ugodna prilika za nakup
božičnih daril!
A. ŽIBERT
modna trgovina v Prešernovi ul.,
naznanja cenj. občinstvu, da prodaja,
dokler traja stara zaloga, razno ZIM-
SKO MODNO BLAGO po globoko zni-
žanih cenah. — Posebno priporoča: mo-
ško in žensko triko-perilo, pletene jo-
pice, nogavice, čepice, rokavice, žepne
robce, kravate, moške in ženske srajce,
razna švicarska vezanina itd.

NA DROBNO! NA DEBELO!
Kurilne naprave,
vodovodne naprave,
popravilo in postavitve kotlov za
visoki pritisk,
elektrotehnične naprave vseh vrst
Stegu in drugi,
VIC - GLINCE 5.

Pisarna: Ljubljana, palača Ljubljanske
kreditne banke, Dunajska cesta 1b III.
Tvrdka F. in I. GORIČAR,
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29,
nudi za

božična in novoletna darila
veliko izbiro raznega PERILA od pripro-
ste do najfinejše izdelave kot: moške
srajce, navadne, za delavce, fine bele in
celir v modnih barvah ter različne spal-
ne; moške spodnje hlače iz platna, gra-
dina in triko; ženske dnevnice in tvalne
srajce, hlače, kombineže, spodnja krila,
modrčke, razne damske bluze, ženske in
otroče predpasnike, otroče oblečke za
lečke in deklice iz barkenta in volnene.
VSE LASTNI IZDELKI,
Ialje vsakovrstno manualno blago za
moške in ženske obleke in za perilo, tri-
kotaže, rute, svilene in volnene, šerpe,
žepne robce, nogavice, kravate, ovrta-
nike in druge modne predmete po zelo
nizkih cenah.
Oglejte si blago in cene, preden
kupite drugel

OBRATOVOĐJO
zelo sposobnega in izkušenega, iščemo
za PREMGOVNIK na HOLMCU. —
Ponudbe tekem 8 dni sprejema RAV-
NATELJSTVO JURJA grofa THURN-
SKEGA JEKLARNE na RAVNAH.

Za konstrukcij. pisarno
potrebujemo v podporo mlado,
SPOSOBNO

pomožno moč.
Pogoji: jugoslov. državljanstvo, spretnost
v računanju in risanju in prostost vo-
jaščine. — Ponudbe z navedbo vseh po-
datkov in s prepisi izpričeval naj se
vpošljejo ravateljstvu JURJA grofa
Thurnskega jeklarne na Ravnah.

OKRASKI
ZA BOŽIČNO DREVO
božične svečice, jaslice, razglednice za
božič in novo leto, kupite na debelo
najceneje pri trdki IVAN BAHOVEC,
Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 7. 7486

Za božično in novoletno darilo
in poceni igračni športni VOZICKI —
TRICKELJINI — najnovejša zmanjšana
DVOKOLESA za otroke (še od 5 let ter
najnovejše samokole (holenderji) —
otroški vozički od najcenejših do najfi-
nejših, šivalni stroji itd. »TRIBUNA«,
F. B. L., tovarna dvokoles in otroških
vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4
Nemški dogl 7 tednov in 3 leta
stari (čisto krvni),
NAPRODAJ. Naslov pove uprava »Slo-
venca« pod štev. 7846.

Colarič-Faleskini: dolenjska „žametna črnina“ Kerinovo:

belo vino „iz Gadove peči“
lastni pridelek, prvovrstno vino
priznanih vinogradnikov, se toči od
srede 12. t. m. dalje v gostilni

P. Košak preje Ferlinc
Krekov trg

Socialiteta letošnji „burgundeč“

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 dinarji.)

BAKRENO KOTLARSTVO:
„Jugometalija“, Kolodvorska ulica št. 18,
dvoršče.

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE
Ivan Bogataj, konces. elektrotehnično
podjetje, Sv. Petra cesta 30.
Jože Markeš, Jesenice 54, Gorenjsko.

KLEPARJI:
Remžgar & Smerkol, Florjanska ul. 13.
Korn I., Poljanska cesta št. 8.

KONC. AKUMULATORSKO PODJETJE:
Ivan Hebel, Ljubljana, Gosposvetska
cesta št. 14.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:
Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2

MEHANIČNA DELAVNICA:
pisalne, računske, razmnoževalne in dru-
ge pisarn. stroje popravljajo in prenavljajo
Ludovik Baraga, Selenburgova ulica 6/1.

PARNA PEKARNA:
Jean Sebrea nasled. Jakob KAVČIČ,
Gradišče št. 5.

SPEDIČIJSKA PODJETJA:
„Čehoslova“ d. d., Sodna ul. 3. Tel. 463.
Ranzinger R., Cesta na juž. železn. 7-9

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:
Fran Erjavec, pri „Zlati lopatic“, Valva-
zorjev trg št. 7.

ZALOGA POHISTVA:
F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta št. 17

PRESELITEV!

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

„Vzajemni posojilnici“

v Ljubljani, z. z. o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu
poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.

Hranilna vloga se obrestujejo

po 6 %

brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Vloge v tekočem računu se obrestujejo

po 5 1/2 %, vez. tudi po 6 1/2 %

in višje po dogovoru. Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje
Vzajemna posojilnica relativno večino delnic stavbne delniške družbe hotela
„Union“ v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti,
več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. Denar se naloži lahko
tudi po poštinih položnicah.

Nepremočljive konjske odeje

za komate, nepremočljive plahte za vozove in avtomobile v največji

zalogi in po najnižjih cenah dobite pri

Vrhovčeva ul. 13

Schotten i drug, ZagrebBrzoplačba: Jute.
Telefon 19-65.

Jugosl. importno in eksportno podjetje Ing. R. Pečlin

Stroji za vsako industr., lesno in kovinsko; poljedelski stroji in orodje; lo-
komobilni in motorji; vseh vrst stiskalnice; veletrgovina železa za stavbene
in konstrukcijske svrhe. Tovarna poljedelskih strojev, livarna za železo in
kovine F. Parč izdeluje vse predmete iz litga železa v vsaki množini in
velikosti točno po modelih, armature iz medij in kovin za vsako potrebo.

Maribor Trubarjeva ulica 4. Telefon Interurban št. 82.

Največje veselje

napravite ZA BOŽIČ svojim dragim z nakupom prvovrstnega

PISALNEGA STROJA, ki ga dobite na obroke pri

THE REX & CO., Ljubljana,

GRADIŠČE ŠTEV. 10.

Telefon 268.

7051

Telefon 268.

Ložar & Bizjak

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 20

Priporočava najfinejša zimске suknje, kožuhe, ragla-
ne, dežne plašče, nepremočljive lovske pelerine iz
tirolskega sukna (Erlingenloden) usnjate jopice, raznovrstne
obleke za gospode in dečke, klobuke, čepice pe-
rilo. Obleke po meri izdeluje po najnovejšem kroju.

Jetika!

Zdravnik DR. PEČNIK zdravi bolne na
pljučih vsaki petek v CELJU. — Vpra-
šati v Celju v lekarni Marija Pomagal.

SABONI

za žensko ročno delo najmoderneje
ter vse potrebščine za pretiskavanje
kakor tudi barva in čistilo po naj-
nižjih cenah.

M. TEICHNER

Zagreb, Petrova ulica br. 2.

NAJVEČJA ZALOGA

elektro-motorjev

bakrene žice v vsaki debelini. Bergman-
novih cevij, ter vsakovrstnega instalacij-
skega materiala po najnižjih tovarniških
cenah, dobavljata takoj O. N. MAZURAN
in COMP. Ljubljana, Dunajska cesta 33.
Telefon št. 13, 223, 366, 534.

Strešna lepenka

prvovrstni izdelek
se ravno sedaj potrebuje za
popravo streh

i. t. d.

Po najnižji ceni dobite isto pri

Fr. Stupica

veletrgovina z železnino in polje-
delskimi stroji

Ljubljana, Gosposvetska c. 1.

Popravila

šivalnih strojev

prevzema mehanična delavnica

Franc Ogrin,

Ljubljana, Gosposvetska cesta 14,
tvrška GOREC.

Specialna trgovina perila

Hed. Šarc

LJUBLJANA, Selenburgova 5

Pripo-
roča za Božič ugodni
nakup:

Perilo za dame
in gospode
Silon na metre
Prti in prtiči
Kavne
garniture
Zepne rute
Brisalke

Primereno božično in novo-
letno darilo

Kanarčke

pristne kanarke, ki izvrstno
pojo pesma Se fert. — Cena
komad 200, 250 300 Din,
samice 50 Din razpošilja na
vse stran

Franjo Gmahna

Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Zastupljajte

podgane

z novoizumljenim, sigurnim

„Ratolom“

Dobi se v lekarnah in drogerijah.
Izdeluje Odoletk Raol Veteri-
narijo kem. d. d. Zagreb,
Bijenička cesta 21.

Božična darila!

Perilo za dame in gospode!

Priprosto in najfinejše po najnižjih cenah!

Tvornica perila M. Alešovec

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1.

Pisalne stroje na obroke

The Rex Co.

Telefon 268.

Ljubljana

Gradišče 10.

Broj 3273/23.

Savet grada St. Kaniže.

OGLAS.

Savet grada Stare Kaniže ovim stavlja na znanje, da sadašnju električnu
centralu odgovarajući potrebama putem koncesije misli sasvim iznova da sazida,
zato poziva sve zainteresovane, koji su voljni ovaj rad koncesionalnim putem
izvršiti, da na ovo odnoseći svoje ponude najkasnije do 1. januara 1924 godine
gradskom savetu podnesu.

Stara Kaniža, 7. decembra 1923 god.

Panić s. r.
gradski načelnik.

Pozor! HALO! Pozor!

Lepo božično in novoletno darilo so najlepše
šolske in pisarniške potrebščine, božični prtički
za jaslice, pastirčki (Krippenbilder), krep in solen pa-
pir vseh barv. — Božične in novoletne ter umetn.

na razglednice razpošilja
veliko **Jos. Omerza** malo

trg. papirja, Ljubljana, Dunajska
c. 6, i. n. Hla lekarna dr. P. coli.

Pozor! Pozor!

POZOR!

Reklamne cene za božična darila! — Škno vseh vrst, angleški šifoni
od Din 15-50 naprej. Flaneli, barhenti vseh vrst, vse po najnižjih
cenah edino pri

IVAN KOSU,

LJUBLJANA,
Sv. Petra cesta 23.

POZOR!

ŠISKA,
Celovška cesta 2.

Ali že veš novico?

10-20 % popusta

dob'š pri

A. Sinkovic nasl. R. Soss, Ljubljana

Mestni trg 19.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE D. D. V LJUBLJANI

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767, dobavlja prizna-
no prvovrstne bronaste ZVONOVE čistih
glasov po konkurenčnih cenah v
kratkih rokih.

Zahlevajte cenik!

PAPIR

in
pisalne
potrebščine.

„Jadran“, Dane Singer in drug

ZAGREB, Frankopanska ulica 8 in Prilaz 31.

PAPIR in PISARNIŠKE POTREBŠČINE na debelo. —
LASTNA TOVARNIŠKA IZVRŠITEV: TRGOV. KNJIG,
NOTESOV — PREPISNIH KNJIG — ZVEZKOV — RA-
ČUNSKIH KNJIG — RISALNIH BLOKOV — KORIAN-
DOLI in SERPENTIN (zmajev) — REGISTRATORJEV
in FASCIKLJEV za ureditev spisov. — BOŽIČNI NAKIT
v veliki izbiri.

6641 A

Za Božič in Novo leto

Je za naše slov. hiše že od davnih dni najprimernejše

darilo
naša že 24. leto izhajajoča

Družinska Pratika
s podobo sv. Družine

Sezite po njej, dokler je v zalogi
Preprodajalci znaten popust

II. tečaj za moško in damsko krojenje
se otvori dne 2. januarja 1924.

Poučuje se po najmodernejših krojih za **dame in gospode**. — Skiciranje modelov. — Specialni tečaj najmodernejših francoskih krojev „Potret“.

Priglasila do 20. decembra 1923.

Koncesionirani, od deželne vlade usposobljeni

učni zavod za krojenje
Ljubljana, Židovska ulica št. 5.

Izdelava in razposiljanje najmodernejših krojev po meri

Francosko-jugoslovanska trgovska družba z o. z.

J. Lavrič & Cie.

Vsi trgovski posli z zapadnimi državami.

Sedaj:

Ljubljana, Gosposka ulica št. 7.

Manufakturo in usnje

vseh vrst, najboljša kakovosti, po najnižjih cenah dobite v trgovini

»DANICA«, Majzelj & Rajšelj,
Ljubljana, Turjaški trg št. 1.

P. n.
šivilje gospodinjic
opozarjamo, da so zopet dospeli
najboljši šivalni stroji

Gritzner

v vseh opremanih.

Pouk v vezenju ter krpanju
perila in nogavic (šitlanje)
brezplačno EDINO le pri:

JOSIP
PETELINC

LJUBLJANA Sv. Petra n.

Mehanična delavnica pod
vodstvom priznanega strokovnjaka
in mehanika Stanko Galeta
na razpolago za šivalne stroje
vseh sistemov in koles.

Pozor!

Ne pozabite na ugoden nakup

božičnih in novoletnih daril

Krasna izbira volnenih površnih jopic, jumperjev, rokavic,
nogavic itd. Trikotaža vseh vrst. Velika zaloga moškega, dam-
skega in otroškega perila ter raznih kravt, posebno samoveznic

pri **IGNACIJ ZARGI**, LJUBLJANA Sv. Petra cesta 3.

?? Zakaj ??

bi iskali zaman po Ljubljani

DRSALKE
IN SANKE

ko dobite iste vendar po najugodnejši
ceni in le prvovrstno blago pri

Fr. Stupica
v Ljubljani

veletrgovina z železnino
Gospodarska cesta št. 1

Na zalogi tudi vse vrste peči,
štedilniki, dimne cevi l. dr.

Primerna darila za

Božič!

Predpečnjaki, lične posode za
premog, kuhinjska posoda l. dr.

Bratje WURM

Praga VII.

Ekonomizacije parnih kotlov in izolacije cevij
po patentu »Wurme«.

Velika prihrana premoaga, neznatni nabavni stroški.

Proračuni in obiski inženjerja brezplačni.

Zastopstvo za SHS:

Ing. Rind, Freund i Dresner
d. d. za industrijske uredjaje

Zagreb, Zrinjski trg 1/IV.

UNITED STATES LINES

NEW-YORK iz Southampton - Cherbourg
Leviathan

15. decembra,

Iz Bremena čez Southampton in Cherbourg v New-York
George Washington

12. decembra

Pres. Arthur 12. dec. Amerika 9. januarja
Pres. Roosevelt 13. dec.
Pres. Harding 16. jan.

Odhod iz Southampton in Cherbourg 1 dan pozneje.

Vse podrobnosti pri naslednjih naslovih:

UNITED STATES LINES

Zastopstva:

Beograd: Palata Beogradske Zadruga, Preko Hotel Bristol-a,
Zagreb, Središnje Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga,
Mihanovičeva ulica 2, Preko puta »olodvora«.
Ljubljana, Brodarstvo Zveženih Ameriških Držav, Du-
najska cesta 29.
Sarajevo, Savez Hrvatskih Seljačkih zadruga za Bosnu i
Hercegovinu, Aleksandrova ulica 52.
Sušak, Banka za Pomorsiv.

Slaven

d. d.

Zagreb
Ilica 52

knjižarna, tiskarna
in veletrgovina pa-
pirja in pisalnih po-
trebčin.

PRIPOROČA p. n. gg. odvetnikom, občinskim,
državnim in zasebnim uradom svoje bogato
skladišče: Vse PISALNE POTREBŠČINE —
TRAKOVE za pisalne stroje — KARBON- in
INDIGO-PAPIR — ŠAPIROGRAF-aparate in
valjce — KONCEPTNI in KANCLIJSKI papir
— KUVERTE — PAPIR za pisalne stroje —
PAPIR v mapah — PIVNIK — REGISTRA-
TORJE — MAPE za shranjevanje spisov. —

Prevzema vseh vrst tiskovine v izvršitvi po
najnižjih cenah. 6641 B

Kože divjačine

in sicer od LISIC, KUN, DEHORJEV, VIDER, ZAJCEV itd. KUPUJEM NEPO-
SREDNO za AMERIKO. — Plačam NAJVIŠJE DNEVNE CENE!

OD 1. JANUARJA 1924 ZBIRALIŠČE v vseh večjih mestih Jugoslavije, Italije in Bolgarske — in

sicer: ZAGREB — GOSPIĆ — LOVINAC — LJUBLJANA — SARAJEVO — BANJALUKA —

BOS. NOVI — KOTOR — BEOGRAD — NIŠ — SKOPLJE — SOFIJA — TRST.

Mavro Fischer, Sisak

Telefona št. 86, 30 in 61

Prospekt

za XVIII. emisiju dionica Hrvatske eskomptne banke (god. 1923).

Izredna glavna skupščina delničarjev Hrvatske Eskomptne banke, obdržane
dne 6. decembra 1923 je sklenila zvišati delniško glavnico od Din 100,000.000 na
Din 200,000.000.—

Ta sklep je odobren z rešenjem gosp. ministra trgovine in industrije od dne 8. decembra
1923, br. VI. 5636.

Izvršujući deloma ta sklep glavne skupščine, je ravnateljstvo sklenilo v svoji seji od dne 12.
decembra 1923 za sedaj

zvišati delniško glavnico od Din 100,000.000— na Din 140,000.000—

z izdajanjem novih

400.000 komadov delnic t. j. nominalne Din 40,000.000— a Din 100—

s pravico na dividendo za leto 1924.

Emisija novih delnic se ima izvesti takole:

I.

Dosedanjim delničarjem se prepuščajo delnice v nominalnem iznosu od Din
25,000.000.— pod sledećimi pogoji:

1. Delničarji imaju pravico na štiri stare delnice (posamezne delnice se ne vpoštavaju) opti-
rati po eno novo delnico emisije XVIII. po tečaju od Din 132.50 tel. quel.

2. Delničarji imaju svojo pravico opcije prijaviti in predložiti stare delnice na predbeležanje
v času od 15. do vključno 29. decembra t. l. v uradnih urah in to:

Pri blagajni Hrvatske Eskomptne banke v Zagrebu, pri podružnicah Hrvatske Eskomptne
banke: Osijek, Petrinja, Vinkovci, Križevci, Dubrovnik in Sušak;

pri Prvi pučki dalmatinski banki, Split;

pri Eskomptni in pučki banki d. d. Subotica;

pri Anglo-Austrian Bank Ltd., London 24—28, Lombard Street E. C. 3;

pri Anglo-Austrian Bank Ltd., Niederlassung Wien, Wien I., Strauchgasse 1;

Pri Anglo-Česko-slovenski banki, Praha;

Pri Banque des Pays de l'Europe Centrale, Niederlassung Wien, Wien I., Hohenstauffeng.

pri Bankkommanditgesellschaft Franz Pollak, Wien I., Johannesgasse 3.

3. Delničarji, ki žele izvršiti svojo opcijsko pravico, morajo istočasno s prijavo vplaćati Din
132.50 najkasneje do 29. decembra 1923. Delničar, ki ni do tega roka prijavil pravice opcije in
izvršil vplaćila, izgubi pravico opcije.

4. Delnice, na katerih temelji je delničar prijavil pravico opcije, se bodo predznamenovale
z opazko: »Pravo na delnice XVIII. emisije 1923 izvršeno«, ter se bodo vrstile delničarjem skupaj
s potrdilom o izvršenem vplaćilu.

5. Nove delnice se bodo izročile delničarjem pozneje proti predloženju potrdila o vplaćilu za
nove delnice.

6. Razlika med naslovno vrednostjo in emisijskim tečajem novih delnic se bo dodala po od-
bitku stroškov za emisijo k rezervnemu zakladu banke.

7. Lastniki novih delnic so deležni na dobičku ter na vseh pravicah, katere pripadajo del-
ničarjem po pravilih, počenši s 1. januarjem 1924.

II.

Preostale delnice v nominalnem iznosu od Din 15,000.000.— je prevzela fiks-
no Anglo-Austrian Bank Ltd., London, vezano na več let.

Zagreb, 12. dec. 1923

Ravnateljstvo Hrvatske eskomptne banke.

L' UNION francoska zavarovalna družba v Parizu, osnovana leta 1828.

Skupna glavica znaša 400 milijonov frankov. Prevzema vse vrste požarne in življenjske zavarovanja. Pojasnila dajejo brezplačno vsi krajevni zastopniki in Generalno zastopstvo za Slovenijo, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 33.

AGILNE ZASTOPNIKE
sprejemamo pod ugodnimi pogoji.

Pazi!
Aleksandrova c.
št. 12.

Pazi!
Aleksandrova c.
št. 12.

Kljub vsemu

SO

moške obleke, raglani, zimske suknje, jopiči za lov in šport t. d. pri tvrdki

J. MAČEK

najboljše kakovosti in najcenejše.

Oglejte si brezobvezno največjo zalogo v trgovini!

Dobavitelj državne železnice.

ОГЛАС.

Дирекција Државног Добра Беље у Кнежеву-Барања изложиће путем друге усмене лицитације продају 100 вагона резанаца од шећерне репе сушених у апаратима.

Лицитација ће се одржати у фабрици шећера у Брањином Врху (Барања) на дан 22. децембра т. г. у 11 часова пре подне.

Услови су следећи: Цене се имају разумети франко железничка станица Бели Манастир, ринфузо или у купчевим врећама. Плаћање код преузимања робе у фабрици шећера. Преузимање целокупне количине мора се обавити најдаље месец дана од обавештења да је лицитација одобрена.

Почетна цена за лицитирање је 150 динара по квинталу.

Лицитација је за купца обавезна одмах, а за Дирекцију по одобрењу Г. Министра Финанција, које се има издејствовати у наредној седмици.

Резанци се могу видети сваког радног дана у фабрици шећера у Брањином Врху све до 11 часова пре подне на дан лицитације.

Кауција у 75.000 динара полаже се у готову, хартијама од вредности или гарантном писму, регистрованом код Генералног Инспектората, благајни фабрике шећера на дан лицитације до 11 часова пре подне.

Поштарина за повраћај кауције пада на терет лицитанта.

Из Дирекције Државног Добра Беље, Кнежево, 7. децембра 1928. год. Број 12.935.

Dralle-jeva „Illusion“

o svetilniku.

Cvetlične kaplje brez alkohola čudovito naravne.
Kapljica zadošča.

Šmarnice,
vijolice,
vrtnice,
španski,
bezeg,
heliotrop,
popiji (tro-
pični mak)
itd.

Glavna zaloga za preprodajalce:

„Jsis“ d. d. odd. Jurij Dralle, ZAGREB,
Palmotčeva ulica št. 66.

J. Stjepušin

SISEK

pripravlja izborne
tamburice, strune
partiture in
in ostale po-
trebnosti za
vsa glasbila

MODERNI MLIN ZA MLENJE SOLI IN DRUGIH DIŠAV DINIĆ, TOT in Komp. v Novem Sadu

nudi vsako množino

najceneje mlete kuhinjske soli

kakor tudi KAMENE SOLI (v zdrobul po najnižjih cenah. Naš najmodernejši mlin, velike kapacitete, nam daje možnost, da moremo vsako količino takoj dobaviti. — Izvršujemo tudi redne velike dobave. — Za najčistejšo kvaliteto prevzamemo vse garancije.

OBLASTVENO DOVOLJENA RAZPRODAJA

Ker nameravamo oddelek za pletenine, trikotažo in perilo popolnoma opustiti, prodajamo vse v to stroko spadajoče blago po globoko znižanih cenah. V poštev pridejo različne volnene modne jopice, jumperji, sviterji, čepice, dokolenice, gamaše, floraste, svilene in patentne nogavice, nogavice za gospode, volneno in bombažasto normalno Jaegrovo perilo, različno perilo za dame in gospode, izgotovljeno iz najboljšega batista, šilona in celirja, predpasniki iz kretona in klota, svilene in etaminaste bluže, dalje vsakovrstni žepni robci, triko in glace rokavice, ovrtniki, kravate kakor tudi razna kosmetika in galanterijsko blago.

Razprodaja se vrši samo toliko časa, dokler traja zaloga.

H. & E. SKREERKE - LJUBLJANA.

Jadranska banka d. d. Beograd

Dionička glavica: Din 60 milijonov. Rezerva: 32,515.000.-

Podružnice:

Bled,	Jesenice,	Metković,
Cavtat,	Korčula,	Prevalje,
Celje,	Rotor,	Sarajevo,
Dubrovnik,	Kranj,	Split,
Ercegnovi,	Ljubljana,	Sibenik,
Jelsa,	Maribor,	Zagreb.

Amerikanski odio

Naslov za brzojavke: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortland Street 82,
New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.